KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VI - Štev. 59 (1450) | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. | TRST sobota 25. marca 1950 | Cena 15 lir

V SLOVENSKO BENEČIJO SO SE VRNILI ČASI FAŠISTIČNIH POŽIGOV

Fašisti požgali sedež DFS za Slovensko Benečijo v Sv. Petru Slovenov ob Nadiži

SPOMENICA VLADE FLR JUGOSLAVIJE ITALIJANSKI VLADI,

v kateri se poziva italijanska vlada, da podvzame vse potrebne ukrepe za zajamčenje neoviranega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja Slovencev v Italiji

(Od našega poročevalca)

SV. PETER SLOVENOV OB NADIŽI, 24. — Zločinom, ki jih italijanska vlada dopušča nad Slovenci v Italiji se je prejšnjo noč pridružil nov, nezaslišan zločin, ki nas vrača v čase požigov slovenskih narodnih domov pred skoro 30. leti. — V Sv. Petru Slovenov ob Nadiži so preteklo noč stari in novi fašisti okrog polnoči požgali sedež DEMOKRATICNE FRONTE SLOVENCEV za Slovensko Benečijo.

Zločinski teroristi so vdrli v pisarno DFS, sneli vhodna vrata, naložili nanje zunanja lesena okna, ves inventar pisarne, predvsem pa knjige, časopise, revije, brošure itd., pri čemer niso pozabili strgati z zida tudi slike pokojnega pesnika Otona Župančiča. Vse to so odnesli pred poslopje in požgali. Sele okrog 0.40 uri je orožnik, ki je bil v bližnji gostilni opazil ogenj ter ga pričel gasiti, ko je bil inventar že skoro popolnoma požgan. Gotovo je, da bi se vzalo tudi poslopje samo, če bi prebivalstvo v pravem trenutku ne opazilo ognja. Pripomniti je treba, da je v vasi prejšnje število oboroženih članov orožniške postaje ter da se nahaja sedež DFS ob glavni cesti in v središču trga.

Po zločinskem umoru partizana tov. Andreja Juša, po mučenju članice izvršilnega odbora DFS tov. Marjete Bledič in po požigu doma tov. Peza je to najnovejši zločin v nizu prozdejnih razbojništvu, ki jih tako očitno dopušča italijanska vlada nad beneškimi Slovenci, odkar je podpisala mirovno pogodbo in zajamčila Slovencem, ki so po krivični razdelitvi ostali zasužnjeni v fašistovski Italiji, vse človeške in demokratične pravice, medtem ko vsem v Rimu goriški prefekt govori o naši enakopravnosti...

Teror nad Slovenci v Italiji postaja vedno hujši. Naj poudarimo, da se še ni razkadil dim bomb, ki so jih fašisti vrgli na planinski ples v Gorici, ko so zopet drugih bomb, ki so jih vrgli v trgovino trgovca Kravosa, ni se še poleglo ogorčenje, ki ga je bil prepovedi obiskovanja slovenskih šol mnogim slovenskim učencem, ko je nedavno italijanski oficir pretepel slovenskega otroka, ki mu ni znal odgovarjati v italijanskem in ko, glej, dosega s požigom sedeža DFS za Beneško Slovenijo teror proti Slovencem v Italiji višek. Vse pa spremlja besna gonja laži in lažnivet vsega italijanskega časopisja, od fašističnega preko demokratijanskega pa do kominformističnega, ki — kot vidimo ne služi drugemu kot v izgovor za teroristične napade, atentate, požige itd. Te gonje se udeležujejo v parlamentu in senatu brez izjeme tudi vsi italijanski odgovorni državniki, gonje, ki je izraz neizmernega narodnostnega sovraštva do Slovencev v Italiji, kot izraz italijanskega imperializma, katerega predstavniki pa prav gotovo niso prav nič izvlekli iz zadnje svetovne vojne.

Zato tudi ta ponovni napad na Slovence, ni osamljen primer, temveč je načrtno kratenje pravic in enakopravnosti, ki se jih hočejo Slovenci poslužiti, je dobro pripravljena akcija koalicije najreakcionarnejših elementov, ki ob direktni podpori oblasti in nečujnosti organov reda in miru ustrahujejo Beneške Slovence, da bi se odrekli svojim pravicam in proti svoji volji prisilili stopiti v prisilno pokrivalnico.

Če nekateri naivneži mislijo, da bodo s takimi in podobnimi načini dosegli pri Benečanih kakšne uspehe, se zelo motijo. Zavedajo naj se, da smo Slovenci skozi težko preizkušnjo, da se je naša volja in srce kalilo v težkih narodni osvobodilni borbi in da smo prav zaradi tega najodločneje pripravljeni sprejeti kakršno koli borbo.

Življenje Slovencev v Italiji, zlasti pa življenje Beneških Slovencev, je polno težav in gorja, ki jih morajo prenašati na svoji življenjski poti. Njihov križev pot, ki ga hodijo že od leta 1866, zlasti pa življenje po prvi in drugi svetovni vojni, je iz teh ljudi napravil klene in zavedne ljudi, vajene potrpljenja in usmiljenja. Vendar pa ima vse svoje meje in bo zaradi tega tudi potrpljenje Benečanov enkrat prenehalo.

Novo kriminalno dejanje, je povzročilo med tukajšnjim ljudstvom val ogorčenja, ker vidi v njem ponovni napad na Slovence. Obenem pa izraža svoje vedno trdnejše prepričanje, da bo mogoče ustvariti med tukajšnjim prebivalstvom mirno medsebojno sožitje, če bodo reakcionarne politične organizacije in vladne oblasti prenehale hoditi po poti, ki je v zadnji svetovni vojni dovedla Italijo v nepopisno katastrofo.

Ljudstvo se upravičeno sprašuje, kdaj bodo kaznovani krivci teh dejanj in kdaj bo krenila vladna politika do Slovencev v Italiji drugo pot. Italijanska vlada naj ne pozablja, da ji mirovna pogodba ne daje pravice, terorizirati svoje državljane slovenske narodnosti z ognjem in mečem, ampak da je njena sveta in človečanska dolžnost — ter poleg vsega dokaz preizkušnje njihove poštenosti in moškosti — da omogoči na osnovi mednarodnih dogovorov Slovencem v Italiji mirno in neovirano življenje.

Da pa bomo Slovenci v Italiji te pravice dosegli je odvisno od naše volje in enotne akcije. Bolj kot kdaj koli poprej je danes čas združitve vseh naprednih in poštenomislečih Slovencev, čas novih in pospešenih naporov za ohranitev ogroženega nacionalnega življenja Slovencev. Samo enotna fronta bo lahko kos klerofašističnim nakanam, samo enotna fronta vseh poštenih demokratov bo lahko v kali zatrla sleherni najmanjši poskus prelivanja miroljubne in nedolžne krvi!

* * *

(Od našega poročevalca)

BEOGRAD, 24. — *Zunanje ministrstvo zvezne vlade FLRJ je izročilo italijanskemu poslaništvu v Beogradu spomenico o težkem politično-gospodarskem in kulturnem položaju Slovencev v Italiji. V spomenici se poudarja potreba, da italijanska vlada podvzame vse ukrepe za obrambo pravic in interesov slovenske manjšine. Spomenica opozarja, da se je Italija z mirovno pogodbo obvezala zajamčiti vsem ljudem, ki so na njenem ozemlju, brez razlike na narodnost in jezik, uživanje vseh pravic in vseh osnovnih človeških svoboščin in da je nova italijanska ustava ta načela potrdila. Nasprotno pa se nobena teh določb ne izvaja v praksi glede slovenske manjšine, kateri se onemogoča razvoj na vseh področjih socialnega življenja ter se dejansko izvaja raznarodovanje slovenskega življa.*

Nato navaja spomenica fizične napade in grožnje, katerim so podvrženi Slovenci in ki imajo namen preprečiti delo slovenskih organizacij kakor n. pr. DEMOKRATICNE FRONTE SLOVENCEV in PROSVETNE ZVEZE.

Dalje poudarja spomenica, da se še posebno preganjajo oni Slovenci, ki so sodelovali v partizanskem gibanju, ter navaja nekatere konkretne primere, kakor n. pr. umor tajnika Demokratične fronte Slovencev ANDREJA JUSA, maletiranje članice izvršilnega odbora Demokratične fronte Slovencev MARJETE BLEDIC, požig hiše Slovenca PEZA in drugih.

V zvezi z uporabljanjem slovenskega jezika v krajih, kjer prebivajo Slovenci, poudarja spomenica, da se položaj ni mnogo spremenil od onega, kakršen je bil za časa fašizma:

Prepoveduje se uporaba slovenščine v javnih uradih, uničujejo se slovenski napisi, publikacije in podobno, ustvarja se ozračje terorja z namenom, da se odpravi uporaba slovenščine tudi med zasebniki.

V zadnjih letih so izvedli dokončno odpravo državnih uradnikov slovenskega porekla; trgovce, delavce in kmete obremenjujejo z visokimi davki, tako da so prisiljeni, da zapustijo svoje kraje, zato da dajo prostor Italijanom.

Poudarjajoč, da se diskriminacijska politika do Slovencev še posebno čuti na kulturnem področju, nadaljuje spomenica, da so sedanje italijanske oblasti napravile prav malo, da bi odpravile krivice, ki jih je svojčas napravil fašizem.

V vseh sto vaseh Beneške Slovenije, kjer prebivajo Slovenci, ne obstaja nobena slovenska šola in pouk se vrši v italijanščini.

Pri tem navaja spomenica primer Standreža pri Gorici, kjer ima 170 slovenskih otrok na razpolago štiri šolske sobe, dočim ima 17 italijanskih otrok kar dve sobi.

Nato spomenica pripomnja, da niso imeli nobenega uspeha vsi protesti Demokratične fronte Slovencev italijanski vladi ter protesti in intervencije jugoslovanskega poslanika v Rimu, predstavnika jugoslovanskega zunanjega ministrstva italijanskemu poslaništvu v Beogradu, ter ugotavlja:

Vse določbe mirovne pogodbe z Italijo o osnovnih pravicah Slovencev do svobodnega gospodarskega, političnega in kulturnega življenja so ostale do sedaj popolnoma mrtva točka; pristojne italijanske oblasti niso napravile ničesar, da bi zajamčile uveljavitev teh določb, nasprotno, OMENJENE DISKRIMINACIJE V SKODO SLOVENCEV SE IZVAJAJO Z NJIHOVO VEDNOSTJO IN Z NJIHOVIM DOPUSCANJEM.

Jugoslovanska vlada smatra, da je postopanje italijanskih oblasti do Slovencev v Italiji v nasprotju s politiko zbližanja in dobrih odnosov med obema državama; tak položaj zelo škodi tem odnosom. Spremenba položaja v smislu, da se priznajo osnovne narodne pravice Slovencem v Italiji, bi predstavljala temelj za nadaljnje zbližanje in zboljšanje odnosov med Italijo in Jugoslavijo. Jugoslovanska vlada zaključuje spomenica, upa, da bo italijanska vlada podvzela vse potrebne ukrepe, da zajamči neoviran razvoj gospodarskega, političnega in kulturnega življenja Slovencev v Italiji. V nasprotnem primeru bo jugoslovanska vlada prisiljena podvzeti vse potrebne ukrepe za obrambo pravic in interesov Slovencev v Italiji.

B. STANISAVLJEVIC

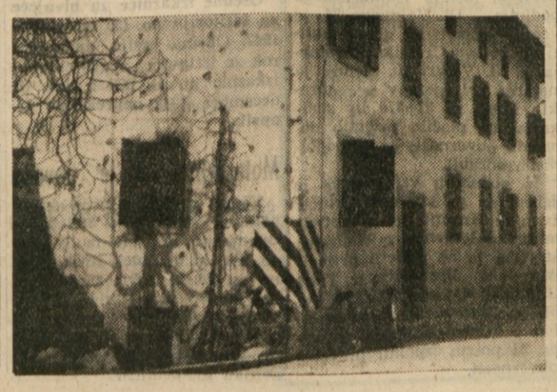

SZ IZRABLJA DONAVSKO KOMISIJO za svojo hegemonistično politiko

Izjave jugoslovanskega delegata na seji komisije

GALAC, 24. — Podonavska komisija, ki se je sestala v Galacu v Romuniji, je začela svoje delo z naslednjim dnevnim redom, kot ga je predlagal češkoslovaški delegat Linhart. 1. Načrt dela komisije za leto 1950. 2. Preučitev proračuna komisije. 3. Upravni aparat komisije. 4. Last bivše Podonavske komisije. 5. Izvolitev novega predsednika, ker je romunski delegat Rudenko dobil nov nalog.

Prvi se je oglasil k besedi jugoslovanski delegat Matjašević, ki se je izjavil proti takemu dnevnemu redu, ker bi kot prva točka morale biti volitve predsednika in ne šele kot zadnja v nasprotju z mednarodnim običajem.

Nato se je jugoslovanski delegat pritožil, ker Jugoslavija ni na številna pisma, ki jih je poslala Podonavski komisiji, dobila ne obvestila o sprejemu pisem še manj pa odgovora. «Jugoslovanska delegacija, je dejal Matjašević, je večkrat skušala stopiti v stik z romunsko banko, da bi uredila vprašanje denarnih prispevkov, ki jih mora plačati Jugoslavija. Ko je bil denar poslan, niso romunske oblasti poslale nobenega potrdila o plačani vsoti.» Jugoslovanski delegat se je tudi pritožil zaradi neupravičene odgoditve sedanje konference, ki bi se bila morala vršiti februarja meseca. Odgoditev pa sta določila tajnik in podpredsednik komisije, ne da bi se prej posvetovala z vsemi delegati, kakor to določa štatut. Upoštevati pa je treba še to, da je bila jugoslovanska delegacija obveščena o sedanji konferenci šele pred nekaj dnevi.

Kar pa se tiče pravilnika komisije, katerega je predlagala sovjetska delegacija, je Matjašević izjavil, da ta skuša onemogočiti sodelovanje na načelu enakopravnosti vseh delegacij in da bo praktično nekatere delegacije ločil od same komisije.

«Podonavska komisija je sklicana samo za to, da glasuje že sprejete odločitve in da daje zunanji videz sodelovanja med enakopravnimi državami» je dodal Matjašević, ki je končal z besedami da je jugoslovanska delegacija proti izpremenitvi Podonavske komisije v orodje Sovjetske zveze, da bi ta ustvarila hegemonijo na Donavi, ki ta že po svoji naravi pripada vsem državam, po katerih teče.

Po jugoslovanskem delegatu je govoril sovjetski delegat Morozov. Na njegov predlog so s štirimi glasovi odobrili dnevni red. Proti dnevnemu redu je glasovala Jugoslavija. Nato so razpravljali o prvi točki dnevnega reda. Odločitve so sprejele vse članice razen Jugoslavije, ki se je vzdržala glasovanja.

ODGOVOR NA KLEROFAŠISTIČNE NAPADE PROTI SLOVENSKEMU ŠOLSTVU **6.**

Za enakopravnost šolstva obeh narodnosti

Osnova naših današnjih izvajanj bo načelo enakopravnosti. Pogledali bomo, koliko veljajo «GIORNALOVE» navedbe v luči tega načela. Vemo, da jim gre naše neprestano pozivanje na enakopravnost na živce. Tudi razumemo, zakaj. Le zamislimo si, kakšen bi bilo Trst, če bi se dosledno in povsod izvajalo to načelo. Takrat bi kot sneg pod spomladanskim soncem skopnela iluzija o «TRIESTE ITALIANISSIMA». Toda mi ostanemo kljub vsemu trmasti prijatelji načela o enakopravnosti, ker se zavedamo, da imamo v njem močnega zaveznika.

«IL GIORNALE DI TRIESTE» je v svojem drugem članku 12. t. m. kritiziral obstoj slovenskega didaktičnega ravnateljstva za miljsko občino, ki je bilo ustanovljeno s tem, da so se šole te občine izločile iz prej enotnega didaktičnega ravnateljstva za Dolino - Milje.

Ne bomo se spuščali v strokovno šolsko organizacijsko in pedagoško - didaktično razpravo o potrebi in umestnosti te ločitve, ker imamo o sami ustanovi didaktičnih ravnateljstev svoje mnenje, ki ne spada v okvir teh naših člankov. Ostali bomo pri «argumentih», s katerimi operira «IL GIORNALE DI TRIESTE». Ta «pravični» časopis se namreč razburja, da obstaja miljsko didaktično ravnateljstvo za samih 190 učencev in 15 učiteljev, ki delujejo na petih šolah. (V resnici je na teh petih šolah 209 učencev). Zdelo bi se, da je slovenski didaktični ravnatelj privilegiran izmed vseh ravnateljev. Pa ni: italijansko didaktično ravnateljstvo za šole v nabrežinski občini ima samo štiri šole (Nabrežina, Stivan, Devin in Sesljan) in na teh štirih šolah ima skupno 117 učencev ter 11 učiteljev). Če pa upoštevamo, da ima ta ravnatelj še ugodnejše prometne pogoje, da doseže sebi podrejene šole kot pa slovenski didaktični ravnatelj na Skofijah, ne vidimo razloga (seveda vedno zvesti načelu enakopravnosti), da bi se moral «IL GIORNALE DI TRIESTE» ali kdor koli razburjati. Drugo tako didaktično ravnateljstvo, ki ga lahko primerjamo s slovenskim miljskim, je italijansko didaktično ravnateljstvo na Opčinah, ki obsega le tri šole (Opčine, Prosek, Sv. Križ) in šteje 241 učencev in 11 učiteljev.

Iz zgoraj navedenih primerov torej jasno izhaja, da slovenska šola ne uživa nikakršnih «IRRAZIONALI PRIVILEGI» in da ima «GIORNALOVO» beuskanje in sploh vsa gonja proti slovenski šoli povsem druge namene.

Ko «IL GIORNALE» govori o slovenskem miljskem didaktičnem ravnateljstvu se razburja, da so Slovenci hoteli postaviti sedež tega ravnateljstva v Milje in da je sedež na Skofijah le začasen, kar gojimo Slovenci vsekakor predrzno «misel, da bi nekega dne prestavili sedež tega ravnateljstva v Milje in pri tem seveda barbarsko oskrunili tudi «L' ITALIANITA' DI MUGGIA». Prvi tak «napad» so seveda odbili, kajti didaktično ravnateljstvo ne more biti tam, kjer ni šole in v Miljah slovenske šole ni «PER LA SEMPLICE RAGIONE CHE NON ESISTONO I RELATIVI SCOLARI», piše «Il Giornale di Trieste». Toda ta razlog ni tako «semplice», kot misli «IL GIORNALE». Kajti če bi anglo-ameriško vojaško upravo vodil pri upravljanju našega ozemlja čut resnične pravičnosti in enakopravnosti obeh tu živečih narodov, bi obstajala slovenska šola tudi v Miljah.

Slovenski starši iz Milj so 26. junija 1948 vložili na anglo-ameriško vojaško upravo prošnjo za ustanovitev slovenske šole, za katero je bilo pripravljenih 14 slovenskih učencev.

Tako je, gospodje pri «Il «GIORNALE DI TRIESTE»! Slovenski učenci v Miljah «ESISTONO» in jih ni bilo treba niti kupovati, tako kot ste jih vi kupovali, da ste lahko odprli italijansko šolo v Stivanu! V Miljah se je zgodilo prav nasprotno:

Neka popolnoma italijanska družina je prijavila svojega otroka, da bi ga vpisali za slovensko šolo, pa so pobudniki te akcije to odklonili in italijanskima roditeljema dopovedali, da naše načelo zahteva, da njun otrok obiskuje italijansko šolo!

Če danes v Miljah ni slovenske šole ni to, zavoljo tega ker bi tam za to šolo ne bilo učencev, temveč prav zaradi diskriminacijske politike vojaške uprave, zaradi obnavljanja raznarodovalne akcije italijanske šovinistične reakcije, ki ji je prav v tistem poletju priskočil na pomoč še kominformistični «internacionalizem», ki je nadaljnjo borbo za slovenske šole v Miljah, v Camporah in pri Sv. Kolombanu ohromil.

Za vse te tri šole je bilo tedaj pripravljenih 64 učencev in oglašali so se tudi učenci za strokovno šolo v Miljah, ki bi imela, če bi bila ustanovljena, vsaj toliko učencev, kot jih imata enaki italijanski šoli na Opčinah ali v Nabrežini!

Sicer pa bomo o vplivu kominformizma na naše šolstvo spregovorili obširneje enkrat kasneje. Danes ugotovimo le to, da so tudi v šolskem vprašanju storili enotno fronto od Santina do Vidalija, da rešijo to ozemlje «MADREPATRIJI». Toda mi v tej neenaki borbi ne bomo klonili, ker smo kljub vsemu močnejši: naš zaveznik je pravica. Torej je končna zmaga na naši strani!

Ob obletnici ardeatinskih žrtev dviga fašizem v Italiji zopet glavo

Fašistični letaki v Rimu - V San Severu položaj še vedno napet - Podpis italijansko-turške pogodbe - Zaključek konference ameriških poslanikov v Rimu

RIM, 24. — Prav sedaj, ko skuša De Gasperi uvesti s pomočjo svojega policijskega ministra Scelbe klerofašistični režim in se pri tem drži navodil pokojne 25letne diktature, se je italijansko ljudstvo odločno postavilo v bran proti kakršnim koli poskusom, ki spominjajo na leto 1922. Vzdignili pa so se tudi njegovi predstavniki. Tako so komunistični in socialistični (Nennijevi) občinski svetovalci v Milanu zahtevali izredno sejo občinskega sveta, da bi se ta izrekel proti vladnim ukrepom, ki kršijo ustavne svoboščine in so izzvali srd ljudstva in nemire. V Monzi je prefekt v smislu vladnih pooblastil prepovedal za dva meseca vsa zborovanja.

Politično ozračje, ki ga je ustvarila klerofašistična vlada v Italiji, ima pač te posledice, da je fašizem začel dvigati glavo. Bil je 23. marec, obletnica ustanovitve fašijev. Pojavili so se fašisti, sanjači pokojnega režima, ki so pod zaščito policije začeli s provokacijami. V Rimu so fašisti vrgli letake celo pred senatom, kjer so vrgli tudi petardo. Ko so se fašistični letaki pojavili na različnih krajih mesta, so delavci državne tiskarne prekinili delo za pol ure v znak protesta.

Italijansko ljudstvo se danes spominja žalostne obletnice, ko so leta 1944 nacisti pobili v Ardeatinskih jamah 335 ljudi. To obletnico proslavlja italijansko ljudstvo v težki borbi proti tistim fašističnim silam, ki so kot zaveznice nacističnih zveri krive takratnih in sedanjih pokoljev. Borijo se proti klerofašistični vladi, ki danes ustvarja take pogoje, da fašisti lahko nemoteno izzivajo delovno ljudstvo, ki se bori za svoje pravice.

Prihajajo podrobna poročila o incidentih v San Severu blizu Foggie, kjer je bilo ranjenih 40 oseb in 70 aretiranih. Med drugimi so policisti aretirali tajnika tamkajšnje sekcije KPI, nekega občinskega svetovalca, tajnika Delavske zbornice in ženo nekega komunističnega senatorja. Tudi tu je ljudstvo reagiralo proti poskusu tamkajšnjih fašistov, ki so predrzno zahtevali od policije dovoljenje, da bi javno proslavili obletnico ustanovitve zloglasnih fašijev. Ker je bila razglašena splošna stavka, so poljedelski delavci blokirali promet na glavnih dohodih v San Severo. Bilo je nekaj tisoč demonstrantov. Ljudstvo je razjarjeno navalilo na sedež fašističnega gibanja MSI in ga uničilo. Višek pa so incidenti doseglí, ko je demonstrante napadla policija in so ji nato prišli na pomoč še oddelki vojaščine. Kljub temu da je nato orožništvu in vojaščini uspelo razpršiti demonstrante, je položaj v San Severu in v bližnjih krajih še vedno napet, tako da je vojaštvo, policija in orožništvo še vedno na svojih mestih in kontrolira kraje.

Italijanski zakladni minister Pella je danes zjutraj odpotoval v Pariz, kjer bo sodeloval na sestanku glavnega sveta OEEC. Po končanem sestanku bo Pella odpotoval v London, kjer se bo sestal z Bevinom in Staffordom Crippsom.

Sadak, turški zunanji minister je danes imel ponovno razgovore z zunanjim ministrom Sforzo in s predsednikom vlade De Gasperijem. Razgovori so se nanašali na italijansko-turške odnose v zvezi s podpisom prijateljskega pakta med obema državama, ki spada v okvir ameriške imperialistične politike na Sredozemlju.

Italijansko - turška pogodba o prijateljstvu je bila podpisana v palači Chigi. Za Italijo je podpisal Sforza, za Turčijo pa Sadak.

Konferenca ameriških veleposlanikov, ki se je začela v sredo, se je danes končala. Po izjavah ameriškega visokega komisarja v Nemčiji Mc Cloya so na konferenci sprejeli važne sklepe in v kratkem bo izdano uradno poročilo.

Angleški znanstveniki proti atomski bombi

LONDON, 24. — Glasilo angleške KP «Daily Worker» piše, da je dr. Jones iz laboratorija v Clarindonu izjavil včeraj v Oxfordu nekemu članu društva angleških znanstvenikov za atomsko energijo sledeče: «Če bi me vprašali, naj bi sodeloval pri izdelavi še močnejše bombe, bi to odklonil, ker bi se mi studilo.» Včeraj je namreč prišlo do prerekanja med Jonesom in profesorjem Georgeom Thompsonom od Imperial College iz Londona v zvezi s tem, ali je potrebno graditi vodikovo bombo. Dr Jones je dodal: «Uporaba vodikove bombe bi bila isto kot bakteriološka vojna, skratka bi to pomenilo poziv na množično ubijanje.»

Kar 13 angleških znanstvenikov, ki se bavijo z atomsko energijo, je obžalovalo, da so Američani sklenili nadaljevati študije za izdelavo vodikove bombe. Dr. Burhop je izrazil željo, naj bi se vse države pismeno obvezale, da ne bi prabile atomske bombe. Dr. Champion je predlagal, naj bi se zahodne države umaknile iz severnoatlantskega pakta in pa razorožitev vseh držav sveta

Laski umrl

LONDON, 24. — Danes je v Londonu umrl bivši predsednik izvršilnega odbora laburistične stranke Harold Laski.

Tri letala iz ČSR pribežala v Nemčijo

WIESBADEN, 24. — Glavni stan ameriških letalskih sil v Nemčiji potrjuje, da so na letališču ameriške baze v Erdingu pristala tri češkoslovaška prevozna letala brez dovoljenja. Na letalih je bilo pet oseb, ki jih sedaj zaslišujejo. O izidu preiskave bodo v kratkem izdali poročilo.

Stavke in demonstracije v Belgiji proti nameravanemu povratku kralja

V Bruslju so demonstrirali proti kralju stavkajoči delavci in visokošolci - De Wiart ni uspel pomiriti nasprotnikov

BRUSELJ, 24. — Splošna 24-urna stavka, ki jo je proglasila Belgijska splošna zveza dela v znak protesta proti povratku kralja Leopolda III, je danes izbruhnila opolnoči v Bruslju in na Valonskem. V Bruslju so se posledice stavke takoj čutile. Množica stavkajočih in visokošolcev se je zbrala pred Ljudskim domom in preprečila, da bi krožilo okrog 100 od 1500 tramvajskih vozov, katere so vozili stavkokazi, člani katoliških sindikatov, Leopoldovih pristašev. Na balkonu Ljudskega doma se je pojavil Spaak in govoril, da Leopold ne bo nikdar več belgijski kralj, ter pozval stavkajoče, naj bodo mirni in naj se ne dajo izzivati. V mestu je prišlo tudi do pretepov. Ob 13.30 ni krožil več po mestu noben tramvajski voz. Pri demonstracijah je sodelovalo tudi veliko visokošolcev bruseljske univerze. Pri neredih je bilo razbitih več tramvajskih vozov in trolejbusov. Ministrstvo za notranje zadeve je izdalo poročilo, da je bilo izvršenih več aretacij.

V Bruslju in v Liegeu je stavkalo 8 tisoč visokošolcev, katerim se je pridružilo tudi 500 profesorjev. Zaradi tega sta bili zaprti obe univerzi. Stavkovnemu gibanju so se pridružili tudi uredniki in stavci lista «Le Moniteur». Železniški promet v južni Belgiji je bil popoldne prekinjen zaradi stavke. Tudi letalska družba «Sabena» je sporočila, da je prekinila promet na letalskih progah.

Na Valonskem je stavka praktično popolna. V Charleroiu je delo zamrlo. Stavka je zajela tudi uradnike in stavkale so tudi šole. V Charleroiu so bili zaprti kinematografi. Tudi uslužbenci 4 dnevnikov so se pridružili demonstracijam. Po mestu pa so visele zastave Gibanja svobodne Valonske. V metalurgični industriji v Liegeu, v Namuru in Hainautu ter v tovarnah bruseljske pokrajine je delo tudi zamrlo. Velika manifestacija je bila danes opoldne v Liegeu. Sodelovalo je 50.000 ljudi. Prisotni so bili Spaak in številni socialistični poslanci. Manifestanti so med povorko razbili okna neke banke, kjer so bile nalepljene slike Leopolda.

Gaston de Wiart, kateremu je regent dal nalog, naj se posvetuje s političnimi strankami in prvaki glede rešitve krize, je prav tako kot Eyskens klonil pred težavami. Carton de Wiart je izjavil tisku, da mu ni uspelo doseči sporazuma med strankami glede rešitve krize. Princ regent pa ni še javil, komu bo predal nalog za sestavo nove belgijske vlade. V političnih krogih pa smatrajo, da bi Paul Struie, Duvieusart ali Shegers, vsi trije pripadniki krščanske stranke, lahko dobili ta nalog. Jutri popoldne se bodo sestali flamski liberalni parlamentarci. Nekateri od njih so namreč za kraljev povratek. Na sestanku bodo preučili stališče do dinastičnega vprašanja, na vsak način pa vse kaže, da kljub deljenemu stališču ne bo prišlo do preloma v liberalni stranki.

NAMEN SOFIJSKEGA PROCESA je opravičiti notranje težkoče

Obtoženci so iz vrst jugoslovanskih izdajalcev, ki so kot "zdrave sile,, našli zatočišče v Bolgariji - Bolgarsko ljudstvo sabotira plan tobačne in tekstilne industrije, ker se 2/3 tobaka izvaža v ZSSR

BEOGRAD, 24. — Beograjska «Politika» objavlja danes članek pod naslovom «Nov poizkus prevare bolgarskega ljudstva», v katerem piše, da so 26 obtožencev, ki jih bodo v kratkem sodili v Sofiji, potegnili iz vrst jugoslovanskih izdajalcev, ki so našli zatočišče v Bolgariji, iz zločinskih vrst in krogov bolgarske reakcije, ki so ob resoluciji Kominforma mislili, da bodo lahko zbežali na Zahod čez jugoslovansko ozemlje.

Kaže, piše list, da so organizatorji procesa pozabili na hvale, ki so jih svojčas peli štirim jugoslovanskim državljanom in jih smatrali za «zdrave sile». Sedaj pa so te «zdrave sile» prišle na zatožno klop.

Prvi obtoženec, čigar izjave so služile za sestavo obtožnice in kot dokaz domnevane priprave zločinskih napadov, proti zakoniti bolgarski vladi, je pred nekaj meseci organiziral napad na šoferja jugoslovanskega vojaškega atašeja v Sofiji. Obtoženec Bogoljub Ilič, katerega obtožnica označuje kot funkcionarja notranjega ministrstva v Beogradu in ki naj bi bil prisiljen na skrivaj zateči se v Bolgarijo kot žrtev UDBE, je znan kot dezerter. Ilič je dezertiral iz Jugoslovanske armade in zbežal v Italijo. Zaradi tega dejanja je bil leta 1946 obsojen na zaporno kazen. Posrečilo pa se mu je zbežati, nato je prišel v Bolgarijo, kjer je stopil v službo kot agent bolgarske varnostne službe.

Nič boljša ni preteklost drugih obtožencev, bolgarskih državljanov. Vsi ti, nadaljuje «Politika», so zločinci ali reakcionarji, ki so po resoluciji Informbiroja skušali zbežati na Zahod čez Jugoslavijo. Ti nimajo nobenega opravka z onimi delavci, ki so se iz prepričanja zatekli v Jugoslavijo, da bi doprinesli svoj delež pri izgradnji socializma te države in ker se ne strinjajo z resolucijo Informbiroja. Potem ko so jugoslovanske oblasti ugotovile vzroke, ki so privedli te zločince in reakcionarje, da so se zatekli v Jugoslavijo, so jih jugoslovanske oblasti izgnale in o tem obvestile bolgarske oblasti.

«Politika» nato objavlja nekatere podatke o preteklosti teh oseb, kot so jih sami dali oblastem, ko so bili v Jugoslaviji. Obtoženec Todor Hristo Todorov je jugoslovanskim oblastem izjavil: «Po volitvah leta 1945 me je policija v Nikopolju zaprla. Zaprt sem bil 4 dni in sicer zaradi sodelovanja z agrarno stranko. V zaporu so me mučili in prisilili, da sem vstopil v službo policije ter dajal poročila o pristaših agrarne stranke Nikola Petkova. Izpustili so me potem, ko sem podpisal izjavo, s katero sem se obvezal, da bom delal za policijo».

Obtoženec Cenko Živkov je lastnoročno napisal tole izjavo, ki jo objavlja list: «Ne želim več ostati dolgo časa v Jugoslaviji kot politični emigrant. To pa zaradi tega ne, ker mi ni mogoče, da bi razvijal dejavnost koristno Bolgarom, ki sedaj trpijo v ječah in po koncentracijskih taboriščih v Bolgariji in ki se želijo boriti za svobodo narodov. Želim, da bi mi dovolili emigrirati na Zahod, kjer so politični ubežniki organizirani za borbo z orožjem v rokah za svobodo mojega naroda».

Potem ko list piše, da je sofijski proces določen, da opraviči notranje težkoče v Bolgariji, nadaljuje «Politika»: «Najzgovornejši dokaz tega težkega političnega položaja je poročilo ministrskega predsednika Velka Cervenkova na seji vlade in CK bolgarske KP s tajniki pokrajinskih in okrajnih odborov Domovinske fronte. «Politika nadaljuje, da bolgarsko delavstvo brezdvomno namerno sabotira izpolnitev plana tobačne in tekstilne industrije, ker izvažajo 2/3 bolgarskega tobaka v Sovjetsko zvezo. Bombaž pa bolgarska podjetja predelujejo za sovjetske potrebe. Dodati pa je treba še to, da sta bolgarsko delovno ljudstvo in država izkoriščena že zaradi razlike pri plačilu delovne sile.

Sofijski proces, zaključuje «Politika», skuša zaradi tega opravičiti nedemokratično in hegemonistično politiko SZ do malih držav, na drugi strani pa zakriti različne vzroke gospodarskih težkoč, v katerih je Bolgarija, ki so pač posledica nesocialistične politike SZ do Bolgarije. Za vse to pa skušajo valiti krivdo na socialistično Jugoslavijo.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Govor tov. dr. Dekleve na seji tržaškega občinskega sveta

Država mora prva reševati stanovanjsko krizo

Od sedem tisoč stanovanj, kolikor znaša minimalna potreba po stanovanjih v Trstu, bi lahko vsaj polovico že zgradili, če bi med javnimi deli bilo več stanovanjskih hiš kot pa del dvomljive potrebe in koristi, ki so stala milijarde

Včerajšnji seji tržaškega občinskega sveta je spet predsedoval župan Bartoli. Po običajnem čitanju zapisnika, h kateremu ni imel nihče ničesar pripomniti (kar bi bilo itak precej čudno spričo nemira in nepazljivosti, s katero občinski svetovalci spremljajo to čitanje), so nekateri občinski odborniki odgovarjali na vprašanja, ki so jih svetovalci postavili že na prejšnji seji. Tako je podžupan Visintin pojasnil dr. Giampiccoliju, zakaj gre delo na nekem odseku ceste pri Sv. Andreju razmeroma počasi naprej. Odbornik Geppi je svetovalki Delise zagotovil, da bo upravna policija bolj pazila na izvajanje urnika glede odpiranja in zapiranja obratov. Ing. Visintin je pojasnil kominformovcu Malalanu zaradi odvažanja nekega lesa pri Bazovici, demokristjanu Cristianiju pa zaradi Zveze slepcev, ki je zaprosila za prostor (v nakup) da bi na njem gradila. Svetovalec Monciatti, ki pripada «Italijanskemu bloku», (in ki je zelo nestrpen, kadar v občinskem svetu sliši že samo besedo «Slovenci»), se je zavzel za kratko podaljšanje tramvajske proge št. 11 v Rocolu; pri tem je kot veren monarhist govoril o nekem «Rione del Re», po čemer bi lahko sodili, da najbrž ni Tržačan, ker sicer bi lahko vedel, da Tržačani niso nikoli tako imenovali tega predela, ki mu že od nekdaj pravijo Rocol. Odbornik Bonetti je obljubil, da bo tramvaj najbrž podaljšan skoraj do Lovca, čim bo namreč urejena neka cesta. Isti odbornik je indipendentistu Godiniju odgovoril, da se računi za električni tok itd., ki se glase na dva meseca, lahko tudi plačujejo v mesečnih obrokih.

Med raznimi sklepi občinskega odbora, ki jih je občinski svet na včerajšnji seji odobril, je tudi sklep o izdatku 15 milijonov lir za drva za kurjavo po šolah in občinskih uradih. Nek privatnik je ponudil, da zgradi drsališče nasproti Ferdinandeja in ga potem odstopi občini; je pa ta velikodušna ponudba v zvezi s postavitvijo bara, za kar mu je občinski svet dal odobritev. Občinski odbornik Venier je pojasnil zadevo o statističnem uradu in o obveznosti, da mesta z določenim številom prebivalstva (v Italiji seveda) izdajajo lastno revijo, predvsem nekak statistični bilten. Tako ga bo izdajala tudi tržaška občina, (če že ne zaradi drugega ramena, pa vsaj zato, da bo kot v Italiji).

GOVOR SVETOVALCA TOV. DR. JOZETA DEKLEVE

Ko je odbornik Forti postavil na dnevni red izvolitev 15 članov neke komisije, od katere jih 15 nadaljnjih izvoli Zbornica za trgovino in industrijo, 15 jih pa imenuje consko predsedstvo, je svetnik Pogassi dejal, da je s tem občinski svet postavljen pred neko presenečenje, ker na to ni bil pripravljen. Oglasil se je tudi Giampiccoli, ki je poudaril, da bi bilo treba prej pojasniti, kdo je lahko voljen itd. Župan Bartoli je odgovoril, da vsa ta stvar sicer ni nova, ker je bila vpisana na dnevni red že od vsega začetka, vendar... «če smo čakali pet mesecev, lahko počakamo še tri dni».

Nato je imel v okviru diskusije o poročilu podžupana Visintina o delu občine za omiljenje stanovanjske krize govor predstavnik Slovansko-italijanske ljudske fronte tov. dr. Jože Dekleva. V začetku svojega govora je dejal, da se po tem, kar se je o tem vprašanju že govorilo v občinskem svetu, kaže položaj v naslednji luči: MINIMALNA POTREBA STANOVANJ V TRSTU ZNASA OKROG SEDEM TISOČ; ta stanovanja bi morala imeti 20 do 25 tisoč prostorov. Zgraditev tolikšnega števila stanovanj bi bila po mnenju strokovnjakov tisti minimum, ki je potreben za trenutno rešitev stanovanjske krize v Trstu, ne da bi se pri tem upoštevale potrebe bodočnosti.

Poudariti je treba, da se je prebivalstvo Trsta od l. 1945 pomnožilo za 26 tisoč oseb. Samo v lanskem letu je število priseljencev doseglo 5299, kar odgovarja približno tisoč družinam, odselilo pa se je v tem času samo 1827 oseb. Stanovanjska kriza ima torej tudi deloma umetni izvor, kajti porasta prebivalstva ne gre pripisovati naravnim vzrokom in še manj gospodarskemu razvoju našega mesta, temveč umetnemu pritoku priseljencev; ta pritok se je pričel še pred letom 1945 v zadnjem času druge imperialistične vojne. Tem vzrokom je pripisovati, da morajo mnoge družine, ki že desetletja tukaj živijo, še vedno živeti v nemogočih prostorih ali pa se stiskati z drugimi ljudmi v istem stanovanju. Pri sestavi programov za gradnje je treba torej računati tudi s porastom prebivalstva.

S čim hoče občinski odbor odpomoči v tej stiski? Z enostavno raztegnitvijo veljavnosti štirih zakonov in ene odredbe, ki so bili izdani v Italiji l. 1949, na našo cono. Čeprav lahko ti zakoni odgovarjajo potrebam, zlasti pa množnostim italijanske republike, so morali vendar upoštevati najrazličnejše družabne in gospodarske pogoje 46 milijonske države. Že s tega stališča ni umestno v celoti uvajati omenjene zakone v Trstu. Tako zakoni Tupini kot načrt Fanfani zahtevajo zelo dolgo dobo za svojo izvedbo, kar je jasno v popolnem nasprotju z absolutno rujnostjo, da se za stanovanja poskrbi v najkrajšem možnem času. Iskati je treba torej drugih načinov za čim najbolj hitro rešitev tega vprašanja.

Skušnja dokazuje, da tudi na privatno iniciativo ni mogoče za trdno računati. Niti gradnja hiš na zadružni način z vsemi olajšavami se v Trstu ni obnesla. Pri tem naletimo še na vprašanje iskanja primernih terenov za gradnjo hiš in pri tem zadenemo še na stališče dosedanjih lastnikov zemljiške posesti in na vprašanje razlastitev.

Po mnenju občinskega svetovalca tov. dr. Dekleve se nobena rešitev stanovanjske krize ne bo mogla izvesti v dovolj kratkem času brez skupnih naporov, ki se lahko konkretizirajo samo v primerni državni pobudi. Samo neposreden poseg države lahko prinese rezultate, ki imajo določeno vrednost. Z gotovostjo lahko trdimo, da bi bila stanovanjska kriza vsaj do polovice rešena, če bi program gradnje hiš našel več prostora med javnimi deli. Milijarde denarja so šle za dela dvomljive potrebe in koristi. Ne gre torej za pomanjkanje sredstev, temveč samo za pravilno uporabo sredstev. Vsekakor pa bi se moral ustanoviti koordinacijski odbor zastopnikov vojaške uprave ter vseh občin, gospodarskih ustanov in sindikalnih organizacij, ki bi odločal o uporabi kreditov za gradnje.

Tov. Dekleva se je v svojem govoru izrekel proti predlogu o prodaji občinskih zemljišč za pridobitev denarnih sredstev, ki bi se uporabila za zidanje. Svoj govor pa je zaključil:

Po vsem, kar sem doslej povedal, je moje mnenje, da je enostavno sklicevanje na nekatere zakonske odredbe najmanj primerno sredstvo za premaknitev vprašanja, o katerem govorimo, z mrtve točke, na kateri se sedaj nahaja. Osnovna pobuda pripada namreč le državi; ta pobuda pa mora dobiti svojo konkretno obliko v takojšnji gradnji stanovanjskih hiš. Manjše iniciative bodo lahko samo spremljale to glavno akcijo, a ne bodo mogle nikdar same rešiti krize, predvsem pa je ne bodo mogle rešiti v dovolj kratkem času.

ZAKAJ JE SEL BARTOLI V RIM

Po govoru tov. Dekleve je govoril kominformist POGASSI, ki je predlagal, naj bi vojaška uprava takoj zgradila najmanj 800 stanovanj za najrevnejše in najpotrebnejše družine. Nato je indipendentist VARNI odgovoril demokristjanu FRANZILU in republikancu prof. FURLANIJU. Za prvega, ki je za Varnijevo zamisel dejal, da je «cervellotica», je rekel, da ni bil ravno «preveč vljuden», medtem ko da je bil Furlani «bolj lojalen». Varni je dalje dejal, da naj bi po njegovi zamisli potrdila, ki bi veljala kot denar, izdala vojaška uprava kot je izdala AMG lire, čeprav bi bila podlaga za izdajanje teh potrdil povsem različna, ker gre pač pri njegovi zamisli za rešitev stanovanjske krize in za zaposlitev brezposelnih. Pripomnil je, da so njegovo zamisel diskutirali univerzitetni profesorji, ki se o njej niso negativno izrazili.

Vsem svetovalcem je nato odgovoril poročevalec in podžupan, demokristjan ing. VISINTIN. Našteval je, kje vse ima občina še na svojem področju lastna zemljišča, katerih površina je precej velika. Ta zemljišča pa so vsa po večini v okolici in so bila nekdaj jusarska («usi civici») ter so obremenjena z gotovimi služnostmi, poleg tega pa so kamenita, neprikladna in izpostavljena burji. Tako mora občina, če hoče graditi stanovanjske hiše v bližini delavskih okrajev zemljišča kupovati od privatnikov in pri tem navedel primer nakupa nekega zemljišča po 1500 lir za kv. m. Dalje je dejal, da občina še nima seznama družin, ki so popolnoma brez stanovanj. Za Varnijevo zamisel je dejal, da je «utopija», kajti iz nič, da lahko le bog nekaj napravi.

Nato je govoril župan ing. BARTOLI, ki je povedal, zakaj je šel v Rim, kamor je bil povabljen kot član mešane komisije, o kateri smo že predvčerajšnjim pisali, kajti vse o čemer se je tam razpravljalo se tiče 90 odst. mesta Trsta. Dejal je, da so po njegovem mnenju doseženi rezultati zadovoljivi. Nato je prešel na stanovanjsko vprašanje in priporočil, naj bi se resolucija občinskega odbora, v kateri se predlaga raztegnitev zakonov Fanfani in Tupini raztegnila na cono A, soglasno sprejela. Dejal je, da upa, da bo na ta način z letom 1950 zgrajenih 2000 stanovanj. Nato je apeliral na privatno iniciativo za gradnjo stanovanj, za katero računa, da bo z njo zgrajenih vsaj 200 stanovanj. Kot najmanjši minimum je poudaril, da je v Trstu potrebno 4 do 5000 stanovanj, čeprav vsi vemo, da ta minimum znaša 7000 medtem ko je dejanska potreba po okrog 10.000 stanovanjih in da ta potreba raste.

Govoril je nato indipendentist GIAMPICCOLI, ki je rekel, da se žal ne spoštuje tisti ukaz vojaške uprave, ki predpisuje prednost pri dobivanju stanovanj tistim Tržačanom, ki so najpotrebnejši. Namesto tega pa dobivajo stanovanja mnoge osebe, ki pridejo v Trst «iskat srečo», ki pa niso vsi begunci ampak jih je mnogo tudi z italijanskega polotoka.

Končno je župan Bartoli dal na glasovanje omenjeno resolucijo občinskega odbora z dodatkom, naj bi vojaška uprava dala na razpolago kredite za zgraditev 800 ljudskih stanovanj za najpotrebnejše. Za resolucijo so glasovali vsi občinski svetovalci razen dr. Dekleve, štirih indipendentističnih svetovalcev in Agneletta, ki so se vsi glasovanja vzdržali. Sledila je kratka tajna seja občinskega sveta. Prihodnja seja bo v torek 28. t. m. ob 17. uri.

BRANITI DELAVSKE ZAHTEVE

je kominformističnemu sindikalnemu vodstvu nemogoče, ker je v službi protidelavskih koristi

Zaradi popolnega neuspeha dveh zadnjih stavk v Trstu, ki je sprožil med delavci val komentarjev in nepovoljnih kritik na račun sindikalnega vodstva, se je to znašlo v dokaj nezavidnem položaju. Odklanjanje sindikalnih izkaznic in splošno nezadovolstvo in nezaupanje večine pripadnikov je pripravilo Zvezo enotnih sindikatov do tega, da je spet izdala posebno poročilo o težavah in neprilikah brezposelnih, upokojencev in slabo plačanih delavcev ter ponovno poudarila že neštetokrat napisane številke. Toda spričo nezaupanja delovnih množic, ki so jih kominformistični sindikalisti v dveh mesecih že dvakrat izdali, se je zopet pokazala nujnost natresti nekoliko prahu na umazano mešetarjenje in s primernim hrupom — čeprav ta ne obeta nikakih koristi — obrniti pozornost nezadovoljnežev drugam.

JUTRI 26. T. M. OB 11. URI BO NA STADIONU «PRVI MAJ» SKUPŠČINA ZA OBNOVO NOVINARSKE ZVEZE ENOTNIH SINDIKATOV.

V ta namen se je odločila Zveza enotnih sindikatov oklicati «mesec solidarnosti», ki bi se moral pričeti že v četrtek s sindikalnimi sestanki po vseh mestnih okrajih in se končno zaključiti s skupnim zborovanjem na enem glavnih mestnih trgov.

Po neuspelih dveh stavkah, ki sta vendar aktivno mobilizirali nad 30.000 delavcev, si ni mogoče predstavljati, kaj naj bi bilo doseženo z enomesečno jalovo kampanjo, v katero se verjetno ne bodo dali pritegniti vsi tisti, ki so si danes na jasnem, kam jih namerava zavesti kominformistično sindikalno vodstvo. Toča temu tudi ni na tem, da bi v resnici dovedlo delavstvo do kakšne zmage.

Čim so se voditelji Enotnih sindikatov postavili v službo tujih koristi, potem seveda ni mogoče zadovoljiti naredbodajalcev in se na drugi strani potegovati za delavske zahteve. Ker pa bi znali delavci brž kone sami, odnosno s poštenim vodstvom, izrabiti in uveljaviti svojo moč v prilog lastnim upravičenim zahtevam, je seveda nujno voditi evidenco nad tem in jih zavajati, razbijati in cepiti to silo do nemoči. Nič čudnega torej, da se skušajo z vsemi sredstvi obdržati na čelu razrednih sindikatov, sklicujoč sestanke in zborovanja, na katerih vsiljujejo poslušalcem lastna mnenja, ki si — pač po potrebi — lahko povsem nasprotujejo v pičlem razdobju dveh dni, kakor se je n. pr. primerilo na zadnjih zborovanjih uslužbencev INAM-a.

Gre le za to, da se nasuje oškodovanemu delavcu, upokojencu in obupanim brezposelnim toliko peska v oči, da tudi v bodoče ne bi mogli spregledati izdajstva, marveč bi še nadalje poslušno sledili oportunističnim koristolovcem.

Seja glavnega odbora Kmečke zveze

Sinoči je bila v Trstu na sedežu v Ulici Fabio Filzi 10 seja glavnega odbora Kmečke zveze. Prisotni so bili vsi člani glavnega odbora in nekaj kmetijskih strokovnjakov. Razpravljali so o važnih vprašanjih kmetijstva naše cone in sprejeli zadevne sklepe. sklepe.

Podrobno bomo o tem pisali v naši jutrišnji številki.

Občinska seja v Zgoniku

Jutri ob 10 dopoldne bo izredna seja občinskega sveta za zgoniško občino.

Seja je javna in lahko vsak prisostvuje.

IZPRED SODIŠČA

Antifašisti se morajo zagovarjati

tudi za nekazniva dejanja, medtem ko prominentni fašisti nastopajo kot tožilci

Včeraj se je pred okrožnim sodiščem nadaljeval in končal proces, ki je bil 3. t. m. odgoden na včerajšnji dan proti bivšemu 37-letnemu članu Narodne zaščite Francescu Cannonu, ki mu je očitala obtožnica zločin «ugrabitve osebe» iz maja 1945. leta. Kot proti tolikim antifašistom, so se tudi proti njemu poslužili tega priljubljenega delikta, s pomočjo katerega vodijo antifašiste pred sodišče. Cannone je namreč maja 1945. leta vršil kot antifašist in član Narodne zaščite svojo dolžnost in prispeval svoj del pri uničevanju fašizma.

Proti včerajšnjemu obtožencu je na policijo prišla anonimna prijava, češ da je sodeloval pri aretaciji nekega Antonija Bigazzija in Agostina Cafagne, ki se je izvršila 1. maja 1945 na Trgu Barbacan. Policija je zaslišala Cafagno, ki je povedal, da so ga na omenjenem trgu res aretirali trije partizani in ga odpeljali na postajo Narodne zaščite pri Sv. Justu, kjer je vršil službo obtoženi Cannone. Ko je slednji videl aretiranca, mu je baje izrekel tele besede: «Končal si z dobrim življenjem pod Mussolinijevo oblastjo». Vzrok, da ga je Cannone sprejel s takimi besedami, je bil v dejstvu, da je Cafagna sodeloval z nacifašisti kot agent političnega inšpektorata v Ul. S. Michele ter kot član črnih srajc. Pozneje je bil Cafagna prijavljen zavezniškim oblastem v Trstu kot verjetni morilec antifašista Hlače ki ga je morilska fašistična roka leta 1946 umorila na Trgu Cavana. Poroto sodišče je takrat obtoženega Cafagno oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

Kdo ve, koliko dela bi še imel branilec odvetnik Zennaro, da bi sodišče oprostilo njegovega klienta, če ne bi v razdobju med 3. in 24. marcem tega leta, to je med prvim in drugim delom razprave proti Cannonu, ZVU izdala amnestije za politične delikte, ki je že nekaj let v veljavi v Italiji in s tem vsaj v neki meri končala z gonjo proti antifašistom, ki so maja 1945 izvrševali svojo dolžnost in se borili proti skupnemu sovražniku - nacifašizmu.

Tako se je včeraj razprava zelo hitro končala, kajti predsednik okrožnega sodišča Zumin je odločil, da se proti Cannonu kazensko ne postopa, ker je njegovo dejanje amnestirano.

Tatovi čevljev obsojeni

Dne 25. februarja t. l. od 13 do 15.30 popoldne so takrat še neznani vlomilci vlomili v trgovino s čevlji v Ul. Madonna 8. ki je last Umeka Berengarija, in odnesli 12 parov čevljev v vrednosti 80.000 lir. Policija je uvedla preiskavo in je po nekaj dneh uspešno zaključila ter aretirala vlomilce preprodajalce in kupca 1. para ukradenih čevljev.

Na zatožni klopi sta tako sedela vlomilca Nesich Valerio iz Ul. Vidali 7 in Opara Marcello iz Ul. Pescheria 6, preprodajalca ukradenih čevljev Schaffer Aurelio iz Ul. del Bosco 19 in Gherlani Marija iz Ul. del Bosco 19 ter Regent Marija s Kontovela 9, ki je kupila par čevljev.

Sodišče je po govoru branilca odvetnika V. Bologne izreklo sodbo, v kateri je obsodilo Nesicha na 1 leto in 6 mesecev zapora ter 13.500 lir globe, Oparo na 1 leto zapora in 9 tisoč lir globe, Schafferja na 4 mesece in 10 dni zapora ter 4500 lir globe ter Gherlanijevo na 6 mesecev zapora in 6000 lir globe. Regent Marijo je sodišče oprostilo, ker ni izvršila kaznivega dejanja.

Tržaška občina odvaža drva ki so last Gropajcev in Bazovcev

Po dogovoru med Jugoslavijo in Vojaško upravo v Trstu, so to zimo posekali gozd v obmejnem pasu v širini 100 metrov. Sekanje je v splošnem že končano in vsak si sedaj hoče spraviti drva domov. Zasebni lastniki nimajo v tem pogledu posebnih težav. Tudi od strani jugoslovanskih oblasti ni nikakih ovir, ker so dovolile izvoz posekanih drv iz ozemlja onstran meje. Krivica pa se godi jusarjem v Gropadi in Bazovici. Kakor znano je večina gozda v obmejnem pasu skupna last — jus teh vasi, ker ni nikdar prišlo do razdelitve. Naravno je, da imajo pravico do svojega gozda le vaščani. Zdaj pa se je vtaknila vmes tržaška občina, pod katero spadajo te vasi, in se je kratkomalo polastila borovcev, ki so jih posekali na področju cone A. Iz Trsta so poslali tovorne avtomobile in začeli odvažati ves les kljub upravičenim pritožbam prizadetih vaščanov.

Problem jusarjev je zamotan in čaka še rešitve. Toda ne glede na eno ali drugo rešitev tega vprašanja, kar pripada neki vasi je last edino tiste vasi. Zato tržaška občinska uprava dela krivico Bazovcem in Gropajcem, ko jim jemlje njihova drva in mora to krivico popraviti. Posekana drva pripadajo vaščanom in nobenemu drugemu. Prizadeti vaščani so upravičeno ogorčeni in zahtevajo, da se njihove pravice upoštevajo.

V ponedeljek 27. t. m.

seja občinskega sveta v Nabrežini

V ponedeljek, 27. t. m. ob 15 bo v Nabrežini izredna seja občinskega sveta nabrežinske občine. Dnevni red izredne seje: 1. Čitanje zapisnika zadnje seje; 2. Odstopitev občinskih zemljišč, za katere so zaprosili Peric Grmek Ernesta s Kontovela, Peric Karlo iz Štivana Peric Albert iz Medje vasi, Peric Avguštin iz Medje vasi, Krošelj Avgust iz Sesljana, Gregorin Natalija iz Tržiča, Prasel Evgen iz Sesljana in Caharija Franc iz Trsta ter zemljišča za ljudske hiše v Nabrežini in Sesljanu; 3. prošnja za povračilo potrdila pri javnem dolgu; 4. resolucija za ohranitev STO (predlaga skupina SDZ); 5. resolucija za ohranitev STO (predlaga skupina SIAU); 6. poziv partizanov miru; 7. občinska komisija za pristojbine občinskih davkov: 8. gradbeni pravilnik; 9 imenovanje gradbene komisije: 10. imenovanje krajevne komisije za krajevne davščine; 11. sprememba pravilnika o občinskih uslužbencih; 12. položajna priznavalnina županu; 13 poročilo o izvršenih zimskih delih; 14. sesljanski vodovod; 15. obračun 1949; 16. oblačilnica na športnem igrišču v Nabrežini; 17. zdravniški ambulatorij v Sempolaju.

Seja je javna in lahko vsak prisostvuje.

Delo čistilcev min

Včeraj so imeli čistilci min zopet «srečen» dan. V raznih krajih Tržaškega ozemlja so namreč razstrelili ali drugače uničili veliko število nevarnega eksplozivnega orožja, med drugim tudi: 2 ročni bombi nemškega tipa, 8 ročnih bomb italijanskega tipa, eno 152mm granato, 1 protiletalski izstrelek ter po en topniški izstrelek 152 mm, 75 mm, 45 mm in 149 mm.

Nesreča otroka

Včeraj ob 16 popoldne so v bolnišnico pripeljali 4-letnega Grattagliana Bruna iz Ul. Pascoli 16, ki ima zlomljeno pi- ščal desne noge. Njegov oče, ki je otroka spremljal, je povedal, da si je Bruno zlomil nogo v otroškem vrtcu v Ul. Donadoni, kjer ga je neki njegov sovrstnik pri igri po nesreči sunil, da je padel po tleh.

Opekel se je

Ob 14.35 je bilo, ko so včeraj pripeljali v bolnišnico 42-letnega šoferja Dozza Giuseppeja iz Ul. Lazzaretto Vecchio 6, ki se bo moral zaradi opeklin II stopnje po levi roki zdraviti okrog 10 dni. Ponesrečenec je povedal, da je dobil omenjene poškodbe malo prej pred glavno železniško postajo, kjer se je pri popravljanju njegovega avtomobila vnela posoda z bencinom.

Zakaj propada čevljarska obrt

Med tržaškimi obrtniki se zlasti pritožujejo čevljarji. Priobčujemo v kratkem vsebino razgovora z nekim našim čevljarjem, ki ve mnogo povedati o razvoju čevljarske obrti v Trstu v zadnjem času, pod Italijo in Avstrijo.

Tržaško čevljarsko obrt ubijajo izdelki italijanskih tovarn. Ni bilo dovolj, da so italijanski tovarnarji napolnili s svojimi izdelki vse tržaške trgovine, temveč so pričeli dovažati tudi blago slabše vrste na kamionih in ga prodajati neposredno občinstvu po nizkih cenah (zadaj za mestno palačo). Seveda ni bilo dano nikako jamstvo za prodano blago, kljub temu je javnost vsaj v začetku pokupila mnogo blaga.

V zadnjem času se je razpasla tudi tajna trgovina s čevlji po hišah. Priložnostni krošnjarji nosijo blago na dom. Javnost rada naseda tudi tem sleparskim poslom.

Čevljarji ne morejo več konkurirati tovarnam. Kupec danes ne gleda več toliko na kakovost kolikor na zunanjost in obliko, ki se stalno menja. Obut hoče biti «po modi». Pri tem ne opazi, da so v tovarniškem čevlju pogosto namesto usnja in notranjih podplatov kosi lepenke ali podobne snovi.

Čevljarske obrti se danes loti vsakdo, brez potrebne priprave. Nekdaj je trajala vajenska doba najmanj tri leta. Tedaj je bil čevljarski poklic tudi štet. Danes se nikdo ne zmeni za te določbe. Pravega vajenskega naraščaja splah ni. Mladina gre rajši v druge poklice. Trst so preplavili čevljarji iz Italije in v zadnjem času «esuli» iz Istre.

Naši čevljarji so organizirani v Čevljarski zadrugi, ki naj bi jim dobavljala surovine po nižjih cenah. Toda zadruga ima premalo kapitala in ne more v polni meri izvršiti te svoje naloge spričo močne konkurence zasebnih podjetij.

Cene usnja so v zadnjem času nekoliko nazadovale: kravje usnje gre na debelo po 1400 do 1600 lir za kg. Boljše vrste usnja (teletino) kupujejo čevljarji na «čevlje». Po njihovem računu obsega ta mera ploskev 22 cm x 26 cm, ko gre za boljše kože. Za nekoliko slabše vrste par čevljev je potrebe dvakrat tako velika ploskev.

Pri čevljarjih naročajo obuvala v glavnem samo še ljudje z občutljivimi ali nakaženimi nogami. Naročeni prvovrstni čevlji (chevreau) stanejo danes od 9000 do 10.000 lir.

(Iz «Gospodarstva»)

Kmetje zahtevajo poljske čuvaje

V naših podeželskih vaseh je vedno bolj občutena potreba po poljskih čuvajih, ker kraja poljskih pridelkov in drv vedno bolj narašča. Noben ne čuva, kakor bi bilo treba, poljskih pridelkov in sadja, še manj pa gozda.

Skoraj v vse vasi so se naselili v zadnjem času novi prišleci, ki nimajo gozda in ne polja, pa si drv za svojo potrebo nikdar ne kupujejo. Pomagajo si pač kakor morejo. Pa da bi vsaj nabirali suhe veje ali slično. Kar mlada drevesca, braste in drugo sekajo in jih nosijo domov za kurjavo.

Vsaka naša vas je imela svoj čas svojega domačega poljskega čuvaja. Znal je za vsako parcelo, poznal je vse lastnike in vse tatiče. Težko mu je bilo uiti. Ob svojem nastopu pa je Vojaška uprava razpustila tudi te domače čuvaje in izročila te posle civilni policiji. Kako pa agenti civilne policije čuvajo poljske pridelke in drva to dobro vedo naši kmetje. Zato zahtevajo, da Vojaška uprava prekliče prepoved in dovoli, da si vsaka občina lahko nastavi domače poljske čuvaje.

Komandant upravne policije dr. Olivieri je sicer na neki tiskovni konferenci na zadevno vprašanje našega lista zagotovil, da se postavljajo poljski čuvaji, ki bodo v sklopu upravne policije. Do sedaj ni videti še nič kar bi zadovoljilo naše posestnike.

Edina pravilna rešitev je, da vojaška uprava dovoli občinskim upravam ali vasem, da si same izberejo poljske čuvaje in take, ki bodo zares sposobni izvrševati svojo dolžnost. Na vsak način mora biti poljski čuvaj le domačin, ki pozna jezik, posestva in vse vaščane.

Pričakujemo, da bodo vsi občinski sveti podeželskih občin kakor tudi v Trstu za okoliške vasi, postavili takoj zahtevo na predsedstvo cone, da posreduje v tem smislu pri Vojaški upravi. Izvedeli smo, da se bo za tako rešitev zavzela tudi Kmečka zveza za zaščito našega kmeta.

Žepar v kinu

Včeraj je bil v kinu «Marconi» pri Sv. Jakobu neki Luci Giordano iz Ul. Industria 17. V filmsko dogajanje je bil tako zatopljen, da ni začutil roke nekega žeparja, ki mu je iz žepa izmaknila denarnico s 1000 lirami.

KOLEDAR

Gledališče - Kino - Radio

Sobota 25. marca
Oznanjenje D. M., Jaroslav
Sonce vzide ob 6.01, zatone ob 18.23. Dolžina dneva 12.22. Luna vzide ob 8.48, zatone ob 0.47.

Jutri nedelja 26. marca
Emanuel, Predrag

SPOMINSKI DNEVI

1941 je izdajalska jugoslovanska vlada podpisala na Dunaju pristop k osi.

1881 se je rodil Bela Bartok, madžarski skladatelj, folklorist.

Prosvetno društvo I. VAN CANKAR priredi danes 25. t. m. ob 20

koncert v Dolini

(v Jercogovi dvorani)

Nastopil bo moški, ženski in mešani pevski zbor ter tamburaši.

VABIMO VSE PRIJATELJE PESMI!

Knjižna razstava na Opčinah

Prosvetni krožek na Opčinah bo imel danes v soboto od 20. ure dalje, v nedeljo in ponedeljek razstavo knjig na sedežu krožka Alpinska ulica 129. Vabimo ljubitelje knjig, da si razstavo ogledajo. Odbor

Pionirska razstava

Prosvetno društvo «Oton Župančič» otvori danes ob 16 pionirsko razstavo v svojih prostorih v Ul. Molino a vento št. 158. Razstava bo odprta tudi jutri od 9. do 19. ure.

Vabimo starše pionirjev in njihove prijatelje, da si razstavo ogledajo. Odbor

Obvestilo pionirjem

Vsi tisti, ki ste sodelovali na proslavi 5 marca pri Sv. Ivanu bodite jutri (nedelja) točno ob 8 zjutraj na Largo Panfili, kjer vas bo čakal avtobus, da se odpeljete v Koper na snemanje za radio.

Smučarski izlet na Kanin

Ob mednarodnih smučarskih tekmah, ki bodo 2. aprila na Kaninu in kjer bodo tekmovali tudi jugoslovanski alpski smučarji, priredi Planinsko društvo v Trstu izlet. Smučarji in planinci ne zamudite te lepe prilike. Vpisovanje v čevljarni Pirc — Transalpina, Ul. Settefontane 3, ter v čevljarni Gec v Rojanu, Trg Tra i Rivi 2.

IZLET V GLINSCICO IN NA SOCERB

Planinsko društvo v Trstu priredi jutri 26. t. m. izlet v Glinščico in na Socerb. Zbirališče bo pri končni postaji trolejbusa D pri Sv. Savi ob 9. uri.

Prispevki za II. kongres ASIZZ

II. RAJON: Galimberti 100, Skrinar Zofija 100, Zupančič Zofija 150, Tendela Nada 200, Bergmann Mimica 100, Doljak Danilo 200, Fatur 100, Kersevan D. 100, Ime nečitljivo 100, Vočopivec Draguška 100, Maver 100, Kosmina Duša 300.

III. RAJON: Colja Emil 1000, Ursič Pina 150, Zitko Frančiška 140, Tomažič Ema 1000, Micheluzzi Fani 200.

4. RAJON: Suman Albina 100, Suman Mira 80, Sedmak Fani 100, Jerman Emilija 50, Pavletič Karla 50, Filippi Francesca 100, Zobin Lidija 100, Bernardic 20, Sustarsic 50, Pisko Marija 500, Toskan Ida 100, Sluga Anica 250, Pregarc Melita 200, Sancin Marija 100, Gregorčič Magda 100, Luin Zora 100, Medveščček Lojzka 150, Možina Josipina 100, Sarežin Grozdana 100, Riosa Ivan 100, Kette Marija 100, Rakar Marčela 200, Godina Bruna 100, Cok Ivanka 400, Miklavec Gretti 200, Hoteš Marija 50, Laurenčič Ana 200, Pečenko Lojzka 200, Furlan Pierina 200, Fiori Nives 200, Gerdol Vilma 200, N. N. 40, Gustinčič Zofija 100, Prosen Milka 100, Lipovec 200, Pahor Marcela 200.

SALEZ: Ukmar Franca 130, Rebula Jožef 300, Skrk Angela 100, Stolfa Milka 170, Sardoč Alojzija 100, Rebula Alojzija 300, Budin Neta 100, Skrk Milka 200, Rebula Danica 200, Milič Frančiška 350, Gruden I. 200, Budin Slava 200, Grilanc Anca 300, Grilanc Ivanka 200, Perčič Dragica 100, Obat Marica 200, Kocman Milena 300.

ROJAN: Vitez 100, O. S. 100, Pavletič 100.

Gregorčič Fani 200, Vouk Pina 300, Petronio Rosa 200, Regent Danica 200, Černe Olga 200, F. Godina 200, Pitkenz Olga 300, Stok M. 200, Stolfa 200, Grahor 100, Ferjančič M. 150, Pirec Alojz 100, Garasich Bernardo 200, Mihel Jože 50, Carlin Mario 50, ime nečitljivo 100, N. N. 200, Bolčič 200, Dolfo 300, Furlan Franc 200, N. N. 50, Bartol 100, Abrami 150, Janežič Marija 100, Taučer Ema 100, Zlobec Emilija 100, Bellanti Albina 150, Lisjak Fani 200, Vočopivec Franc 50, Bizjak 50, Možina Stefi 100, Tance Boris 150, Pupis Fr. 100, ime nečitljivo 200, Marušič Ida 100, Guštin 100, Cunja Ljubo 200, Ukmar Armido 100, Frančeškin 100, Smrkolj Vika 1.000, Senička 500, Hreščak Mira 500, Iskra 500, Smrkolj Slavica 500

VOZNI RED parnikov in avtobusov v cono B

PARNIKI IZ TRSTA V KOPER
(Odhod s pomola pri ribarnici)

Ob delavnikih: 6.20, 10.00, 11.00, 12.30, 15.00, 17.00, 17.30, 18.15.

Ob nedeljah in praznikih: 7.45, 11.00, 14.00, 18.30.

PARNIKI IZ KOPRA V TRST

Ob delavnikih: 5.20, 6.45, 7.30, 8.45, 12.15, 13.15, 15.00, 17.00.

Ob nedeljah in praznikih: 6.30, 9.10, 12.45, 17.15.

AVTOBUSI IZ TRSTA V CONO B

V KOPER ob delavnikih: 15.00.

V PIRAN (Koper, Izola, Portorož) ob delavnikih: 7.30; ob nedeljah: 8.00.

V NOVI GRAD (Koper, Padna, Buje, Brtonigla) ob delavnikih: 6.45, 16.00; ob nedeljah: 16.00.

V DEKANE ob delavnikih in nedeljah: 5.00, 11.15.

PRIHODI AVTOBUSOV V TRST

Iz KOPRA ob delavnikih: 12.00.

Iz PIRANA (po isti progi kot zgoraj) ob delavnikih: 19.30.

Iz NOVEGA GRADA (po isti progi kot zgoraj) ob delavnikih: 9.10, 17.40; ob nedeljah: 9.10.

Iz DEKANOV ob delavnikih in nedeljah: 6.45, 13.00.

Objavljamo popravljeni avtobusni vozni red, ki smo ga objavili v četrtek 16. t. m.

NOVE GROBNICE NA POKOPALIŠCU V BARKOVLJAH

V najkrajšem času bodo pripravljene nove grobnice za desetletno uporabo na pokopališču v Barkovljah v II. vrsti, kjer so posmrtni ostanki pokopanih od 9. februarja do 31. maja 1940. Rok za prijavo poteče 15. aprila. Kdor namerava prenesti posmrtne ostanke v drug grob, ali odstraniti nagrobne plošče in druge pogrebne znake, se mora do tega roka obrniti na odsek za pokopališča v Ul. Teatro 5, III. soba 43.

NOVE GROBNICE NA POKOPALIŠCU V SKEDNJU

Uprava občinskega pokopališča v Skednju sporoča, da bodo v kratkem na razpolago nove grobnice v IV. vrsti, kjer so posmrtni ostanki pokopanih od 15. marca do 10 septembra 1939. Kdor hoče prenesti posmrtne ostanke v drug grob, ali odstraniti pogrebne znake, se mora obrniti do 15. aprila na odsek za pokopališča v Ul. Teatro 5, III, soba 43

Osebne izkaznice

Osebne izkaznice za bivajoče na teritoriju po 15. septembru 1947. Občina javlja, da poteče rok za izstavitev novih osebnih izkaznic po čl. 228 z dne 15. decembra 1949 **nepreklicno 15. aprila.**

Motociklist ga je povozil

Včeraj ob 2 popolnoči so pripeljali v bolnišnico 30-letnega Buonamita Mihaela iz Sv. Save 268, ki je imel široko rano na desni roki, zaradi katere se bo moral zdraviti približno 10 dni. Ponesrečenec je v bolnišnici povedal, da ga je pri Sv. Ani malo prej podrl neznan motociklist.

SLOVENSKO NARODNO GLEDAL

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301a - I. - TEL. 70

Komunike okrajne volivne komisije

Okrajna volivna komisija v Kopru se je na pobudo strank, ki želijo postaviti kandidatne liste, sestala 24.3.1950 zaradi tolmačenja določb odloka o volitvah odbornikov okrajnih ljudskih odborov z dne 26. februarja 1950, ki se tičejo predlaganja in potrditve kandidatnih list.

Po 24. členu omenjenega odloka je okrajna volivna komisija pristojna, da v primeru formalnih napak, ki bi jih vsebovali predlogi kandidatnih list, določi primeren rok, v katerem naj se take napake odpravijo, nakar vzame predloge kandidatnih list ponovno v pretres. Pri določanju tega roka bo okrajna volivna komisija upoštevala značaj in obseg napak in dala predlagateljem možnost, da jih dejansko odpravijo.

Okrajna volivna komisija smatra za potrebno poudariti, da je po odloku njena možnost postaviti rok za odpravo napak omejena na formalne napake v predlogih kandidatnih list, ne nanaša pa se na materialne pogoje in vsebino predlogov kandidatnih list. Med formalne napake očividno spadajo po duhu odloka pomanjkljivosti osebnih podatkov kandidatov ali namestnikov, očividne pogreške pri nazivih, napačen vrstni red itd. Sama navedba kandidatov in namestnikov, število kandidature, izjave kandidatov in namestnikov, da sprejmejo kandidaturo, potrebno število podpisov volivnih upravičencev, ki predlagajo kandidature in slično spadajo med materialne pogoje in vsebino predloga kandidatne liste.

Pomanjkanja overovitve podpisov in pomanjkanje potrdil o vpisu v volivnem imeniku spadajo med formalne napake, v kolikor so prizadete osebe predlog dejansko podpisale oziroma imajo volivno pravico.

Koper 24. marca 1950.

Okrajna volivna komisija v Kopru

DALJNOVODI

Delavci in nameščenci "ELTE„ pri elektrifikaciji z geslom: Vse za plan!

Ko sem zadnjič napisal na tej strani nekaj skromnih besed o podjetju «ELTE» iz Izole, sem obljubil, da bom povedal še nekaj besed tudi o starejših delavcih in uslužbencih podjetja. Predvsem je malo znano in vidno delo, ki ga vrši dober del delavcev pri graditvi daljnovodov v coni B.

Ker je to delo bolj naporno, je razumljivo, da so si pri tem morali temeljito zavihati rokave predvsem starejši in bolj izkušeni delavci. Tu sta prišla do besede in dejanja predvsem veterana Dušan in Aleksander oba domačina, ki sta pod vodstvom upravnika in tehničnega direktorja organizirala dve skupini, ki na različnih mestih vršita nelahko nalogo.

Pogovori o jeziku

Radio jugoslovanske cone Trsta oddaja vsak četrtek ob 20. uri in vsak ponedeljek ob 13.45 - «Pogovore o jeziku», ki jih je priredil univerzitetni profesor dr. Mirko Rupel za tržaške Slovence.

Če se upošteva, da podjetje ne obstaja niti leto je treba priznati, da se je kljub neštetim težkočam in zaprekam izvršilo veliko delo.

Iz Kopra v Semedelo je bil dograjen daljnovod visoke napetosti ter trafo-postaja, ki bo oskrbovala s potrebno električno energijo veliko garažo in delavnico podjetja «Adria» ter razne objekte v okolici. Na sektorju Šmarje - Babiči stojijo že drogovi za 6.5 kilometrov daljnovoda. V Segetu je dograjen 2-kilometrski daljnovod in dozidana trafo-postaja. V smeri Šmarje - Puče so že izkopane jame za 2.5 kilometrov daljnovoda. V dolini Mirne so že izkopane jame in se pridno vozijo na odrejena mesta drogovi za 2-kilometrski daljnovod. V Pučah so izkopani temelji za trafo-postajo, v Šmarjah je ista dozidana 4 m v višino, enako v Strunjanu. Tudi pri Sv. Luciji se že zida trafo-postaja.

Navedeni podatki so le medla slika, ki ne more posamezniku mnogo pokazati ali povedati, kdor pa od bliže gleda na izvršitev plana elektrifikacije v coni B, ve da vsako navedeno ime predstavlja problem, ki se ne da tako enostavno rešiti, a se kljub vsemu vedno reši ter s tem doseže cilj. Zanimivo je pri tem dejstvo, da je pod vodstvom strokovnjakov zaposlenih več delavcev, ki niso bili še nikoli prej zaposleni pri sličnih delih, a se kljub temu ob dobrem zgledu drugih pošteno odrežejo in so že dali vidne uspehe. Kar pripomore mnogokrat k hitrejši izvedbi plana, je predvsem prostovoljno delo, ki ga z navdušenjem opravljajo naši pridni kmetje, s tem da pomagajo kopati jame za postavljanje lesenih drogov, ki jih dobivamo iz Jugoslavije. Tudi pri prevažanju teh si radi zavihajo rokave in večkrat zamrmra Dušan: «Prmejduš, zdaj bo pa šlo!» Kar se tiče prevažanja, je naš Peter postal pravi strokovnjak. Lastnoročno je iztesal in zgradil dve posebni ogrodji, s pomočjo katerih se dajo z vsakim večjim kamionom prevažati tudi 12 m dolgi drogovi. Zelo je bil ponosen, ko je direkcija telegrafov in celo že staro podjetje «SELVEG» prosilo, da jima začasno posodi ogrodje. Razumljivo je, da mu tudi priznanje direkcije «ELTE» ni izostalo in prepričan sem, da bo tudi v bodoče zaslužil še marsikatero nagrado in pohvalo. Lahko bi naštel še marsikatero ime, a nočem, da bi kdo mislil, da sem si postavil nalogo hvaliti posameznike: drugič je tudi to, da posamezniki v svoji skromnosti tega ne odobravajo in bi mi skoro šteli v zlo, če jih prevečkrat imenujem.

Odkar sem se zadnjič oglasil, je podjetje pospešilo korak in pridno raste, ko da bi čutilo pomlad. Število nameščencev in delavcev raste z naraščanjem dela in nalog, ki se postavljajo podjetju. Pri vseh novih gradnjah so tudi naši fantje zraven: šole, zadružni domovi, nova postaja v Kopru, ribarnica, hotel itd.

Kmalu bo po istrskih cestah in klancih brnel drugi naš kamion ter pomagal širiti elektrifikacijo. V Izoli se že pripravlja nova velika delavnica, v kateri se bodo izdelovali posamezni deli, ki jih moramo sedaj uvažati. Vršila se bodo lahko vsa ona popravila, za katere smo bili do sedaj odvisni od drugih krajev. Ni čuda, da je večkrat v vodstvu podjetja živo kot v panju ob roju čebel.

Število zaposlenih bo kmalu preseglo 70; upoštevajoč vrsto dela, ki ga vršijo, ni to malenkost, posebno če se upošteva, da na primer pri zgradbi, kjer je zaposleno 30 do 40 zidarskih delavcev, zadostujeta 1 do 2 električarja, ki vedno uspeta 100 odst. vršiti svoje delo sorazmerno z zidarskimi.

Mislim, da sem se z navedenim vsaj deloma oddolžil obljubi in prikazal veliko delo v korist skupnosti ter upam, da mi bo dano v prihodnje povedati kaj še bolj zanimivega o elektrifikaciji cone B in o pridnih delavcih, ki z dejanji podčrtavajo geslo: «Vse za plan!».

Nedeljska zborovanja in kulturne prireditve

V KRKAVČAH bo po volivnem zborovanju nastop dramske družine iz Preč. Sodelovala bosta tudi folklorna skupina in pevski zbor iz Dekanov.

PRI SV. ANTONU bo najprej volivni govor, nato pa bodo nastopili: pevski zbor ZPP, pevski zbor pevovodskega tečaja iz Portoroža in godba iz Sv. Antona. Učiteljiščniki iz Portoroža bodo sodelovali z recitacijami.

V ANKARANU bo po volivnem govoru «Veder večer», na katerem bo sodeloval Ježek, nakar bo sledil nastop folklorne skupine iz Portoroža in godbe odreda JA iz Portoroža.

V BORSTU bo volivni govor, nakar bo igrala godba iz Marezig, kateri bo sledil nastop pionirjev iz Marezig. Sodelovala bosta tudi pevska zbora iz Babičev in Boršta, nadalje ASIZZ in pionirji iz Vanganela.

V STRUNJANU bodo po volivnem sestanku nastopili harmonikarji iz Izole, balet iz Portoroža in godba iz Sv. Lucije.

V KORTAH bo gostovala dramska družina iz Plavij.

Na vseh teh prireditvah bodo sodelovala tudi domača prosvetna društva z najrazličnejšimi sporedi.

Veder večer v Kopru

Slovenska filharmonija iz Ljubljane priredi danes 25. marca ob 20. uri v gledališču v Kopru

VEDER VECER

Spored izvajajo Vokalni kvintet, Frane Milčinski — Ježek in recitator.

Prodaja vstopnic bo v soboto od 10.30 do 12.30 in eno uro pred pričetkom predstave pri gledališki blagajni.

Uspešna predvolivna zborovanja na sektorjih Sečjole in Sv. Lucija

V Sečjolah so tri volivne enote, kjer so bili zelo dobro obiskani množični volivni sestanki. Na prvi volivni enoti je bilo navzočih 110 oseb, katerim je pojasnil pomen volitev tov. Jazbec. Živahen je bil sestanek na drugi volivni enoti, kjer so prav tako sprejeli kandidate in volivni odbor. Na tretji volivni enoti je bilo na volivnem sestanku nad 220 ljudi, ki so tudi sprejeli kandidate in volivni odbor.

Na tem sektorju bodo volili štiri kandidate in štiri namestnike.

Pri Sv. Luciji so štiri volivne enote, kjer so bili prav tako dobro obiskani predvolivni sestanki. Udeležilo se jih je nad 400 oseb. Predlagani in sprejeti so bili kandidati in namestniki ter volivni odbori. Tu bodo volili štiri kandidate in namestnike.

NA PREDVOLIVNO TEKMOVANJE POZIVA sindikalna podružnica prosvetnih delavcev v Kopru

Naši prosvetni delavci se čutijo v prvi vrsti dolžne, da se oddolžijo našemu ljudstvu s še bolj vnetim delom za splošen napredek cone B. Ravno prosvetni delavci opazijo najbolj neizmerno korist, ki so jo prejele široke ljudske množice ravno od ljudske oblasti, ki od vsega začetka skrbi v veliki meri za kulturni dvig Istrskega okrožja. Kot dan in noč izgledajo danes zlasti istrske vasi v primeri z dnem, ko se je zrušila nacifašistična nadvlada.

Pod tem vtisom je sindikalna podružnica prosvetnih delavcev št. 1 v Kopru napovedala v počastitev volitev v okrajne ljudske odbore vsem ostalim sindikalnim podružnicam prosvetnih delavcev v Istrskem okrožju enomesečno tekmovanje. V tekmovalni načrt je prevzela v glavnem naslednje točke: udeležba na volitvah, smatrajoč da so ravno prosvetni delavci to dolžni zaradi toliko skrbi, ki jo naše politično vodstvo posveča kulturi. Nadaljnja točka so udarniške ure, ki vsebujejo prav tako povezanost delovne inteligence z gospodarskim napredkom cone B.

Važno točko tvori ideološko in strokovno izpopolnjevanje prosvetnega kadra, pospeševanje tiska za nabiranje novih naročnikov, pravilno organiziranje dopisništva, sodelovanje pri SKUD in organiziranje izletov, ki naj dajo vsakomur pregled v koliko napredujemo na vseh področjih javnega življenja. Hkrati pa ustvarja povezavo vseh narodov in odpravlja razlikovanje človeka po njegovem narodnem poreklu

S tem v zvezi si je sindikalna podružnica prosvetnih delavcev št. 1 v Kopru zadala sama sebi že konkretne naloge. Ona hoče v tem tekmovanju doseči vsaj naslednje: volitev se bo udeležilo 100 odst., njeno članstvo (65 oseb) pa bo v času enomesečnega tekmovanja napravilo 1:150 udarniških ur, in sicer tako ročnega kot tudi umskega dela. Na ta način bo odpadlo na vsakega člana imenovane sindikalne podružnice 18 prostovoljnih delovnih ur.

Za strokovno in ideološko spopolnjevanje svojega članstva bodo priredili 9 sestankov in krožkov, na katerih bodo s predavanji in referati poglobili in razširili tozadevno znanje. — Število novih naročnikov na liste in revije bodo dvignili na 65 in pri tem nakupili še 15 najbolj aktualnih novih knjig.

Spoznavajoč ogromen pomen in potrebo dobrih dopisov za naše dnevne liste, bodo prosvetarji v času tekmovanja pripravili več dopisov iz raznih krajev, kakor tudi zajete iz raznega strokovnega področja. Za novo ustanovljeni SKUD pa se bodo zavzeli, da bodo pridobili vsaj 10 aktivnih članov, ki naj ravno sedaj v prvih početkih delovanja te organizacije dajo krepko pobudo za njen razmah.

Glede na kratko dobo enega meseca, za katero je določeno tekmovanje, je zaenkrat na programu organiziranje vsaj enega izleta.

Kot razsodnik za določitev najboljše sindikalne podružnice prosvetnih delavcev bo okrajni odbor Enotnih sindikatov v Kopru. Temu bodo dostavljali vsa potrebna poročila in ta bo pregledal tudi vse dosežene uspehe ter izrekel končno sodbo o tem, kdo je dosegel prvenstvo.

Foto-amaterski tečaj

V ponedeljek 27. t. m. bo v Kopru ob 16 v prostorih menze št. 1 sestanek koprskih foto-amaterjev. Na tem sestanku bo določeno vse potrebno za pričetek foto-amaterskega tečaja, ki ga bo vodil tov. Macarol Mitri. Opozarjamo vse tiste, ki se zanimajo za fotografijo, da bo imel tečaj praktično vežbanje v fotografiji in da je v ta namen že preskrbljen potrebni fotografski material.

V tečaj se lahko prijavijo tudi tisti, ki se do danes še nikoli niso bavili s fotografiranjem.

KINO

Danes in jutri, to je 25. in 26. marca, se v Kopru predvaja film «Zanetina krivda».

Isto tako danes in jutri predvaja kino «Arrigoni» v Izoli sovjetski film «Srečanje na Labi». Film prikazuje prodor sovjetskih čet skozi zadnje nemške utrdbe in njihovo srečanje z ameriškimi in angleškimi četami na Labi. Film je politično zanimiv in je poln tragikomičnih scen.

V istih dneh pa predvaja kino «Odeon» v Izoli film «Nerodni mister John» in v Piranu ondotni kino film v barvah z naslovom «Sin Robin-Hooda».

Opozarjamo obiskovalce, da bo prišel v Koper v nekaj dneh sovjetski barvni film, ki nam bo prikazal življenje in delo velikega biologa Mičurina («Življenje rastlin»).

Povratek ženske delovne brigade "II. kongres ASIZZ„

Včeraj v petek se je vrnila z Kanegre pri Savudriji I. ženska delovna brigada «II. kongres ASIZZ». Na Titovem trgu jo je pričakovalo številno ljudstvo, zlasti mladina. Ko so poškorakale naše brigadnice ob zvokih koračnice, so jih tovariši obsule s cvetjem, vse obsipano pa jih je prisrčno aklamiralo tov. Belić Ernesta, ki je prva pozdravila brigado, je vodila sprejem ter dala kot prvi besedo tov. Cebron Milki. Ta je kot zastopnica okrožnega odbora ASIZZ čestitala brigadi za njene uspehe.

V imenu nekdanjih Istrskih borcev je pozdravil brigado tov. Sabadin, ki je primerjal požrtvovalnost naših žena v mitru z njihovim obudovanja vrednim junaštvom v času vojne. Kakor so se borile tedaj za svobodo, tako se borijo danes za izvedbo socializma. Isto zavest bodo pokazale tudi na dan volitev 16. aprila. V znak hvaležnosti je Zveza borcev poklonila brigadnicam več daril. Prav tako je izročila darilo sindikalna podružnica okrajnega komiteja.

Za tov Brajković Evgenom, ki je pozdravil brigado za mestni odbor Ljudske fronte, je spregovorila znana ženska javna delavka tov. Crollini Ella. Poudarila je uspeh brigade, ki je dosegla 200 odst. prevzetih obveznosti in poudarila zavest istrskih žena, ki se zavedajo svojih nalog, ki znajo ceniti ljudsko oblast. Z besedami «Ta ženska brigada je prva, toda ni zadnja», je s pozivom brigadnicam, naj izpolnijo tudi za volitve 100 odst. svojo dolžnost, še enkrat pozdravila najboljše žene našega okrožja.

Kot predstavnik KP Istrskega okrožja je izrekel brigadi dobrodošlico tov. Abram Mario. «Lahko ste ponosne na svoje delo», tako je izvajal, «posebno ker ste prispevale za gospodarski napredek cone B ravno v trenutku volitev, ki pomenijo korak naprej za izboljšanje razmer in utrditev ljudske oblasti. S svojim udarniškim delom ste pomagale, da bo enotni plan čim preje izvršen, in zavrnile na najboljši način vse klevete naših sovražnikov».

Za izvršilni odbor Istrskega LO se je zahvalil brigadi in vsem njenim članicam tov. Herkov I., ki je dejal, da so postale zgled vsemu okrožju ter da bodo vzpodbuda vsem ostalim ženam in možem pri delu za izvedbo plana. Vsem članicam je poklonil večje število knjig, s prošnjo, naj jih tov. komisarka razdeli med brigadnice.

Burno pozdravljena je nato sekretarka brigade podala poročilo o delovanju brigade.

Brigada je že prvi dan posadila 1500 borovih sadik, katero število je rastlo, tako da so brigadnice posadile nekega dne kar 4150 drevesc. Pri tem si je 1. četa pridobila prehodno zastavico sedemkrat, druga in tretja četa pa po enkrat. Sedmi dan dela je brigada že dosegla svoj delovni plan s tem, da je posadila predvidenih 18.000 borovcev. Toda v nadaljnjih dneh so članice brigade plan prekoračile za 100 odst. ter vsega skupaj posadile 39.607 sadik.

Ob tej priliki so pridobile ženske vrste 13 nadaljnjih udarnic, katerih imena bodo še objavili

Brigadnice so po sprejemu izvedle kratek kulturni spored, ki naj pokaže njihovo skrb tudi za izobrazbo poleg vsega dela. Za svoje izvajanje so žele mnogo priznanja.

Končno je sledila izročitev udarniških značk, kar je izzvalo pri vsem ljudstvu, zbranem na trgu, navdušeno pritrjevanje. Tako je sprejel Koper naše junakinje dela!

Babiči

Občni zbor obdelovalne zadruge

Jutri v nedeljo bo imela naša kmečko-obdelovalna zadruga redni letni občni zbor. Ob tej priliki bodo člani pregledali uspehe, pomanjkljivosti in težave, ki so jih imeli v prvem letu obstoja, in napravili načrt za bodoči razvoj zadruge.

Ankaran

Sprejete sklepe hočemo uresničiti

Predvolivnega zborovanja se je udeležilo veliko število ljudi. Prisotnih je bilo tudi precej žena. Navzoči so pazljivo sledili besedam tov. Kneza Romana, ki je jasno in izčrpno orisal pomen bližajočih se volitev. Njegove besede so razgibale zanimanje za volitve, saj je sledila živahna diskusija. Oglasil se je tov. Eler, ki je dal pobudo za 500 prostovoljnih delovnih ur. Tov. Apollonio Jakob je govoril o skupnem gospodarskem planu v našem okrožju in o krajevnem planu za leto 1950. Pozval je navzoče, naj z velikim delovnim poletom izvršujejo svoje dolžnosti do skupnosti za izboljšanje in dvig našega gospodarstva, za ustvaritev blagostanja delovnemu človeku. Se posebno so odobravali predlog tov. Kureta Albina, naj naša volivna enota napove tekmovanje volivni enoti Valdoltre.

Nato je tov. Knez poudarjal potrebo delovne sile za izvršitev plana. Tudi naš kraj noče zaostati glede tega in bo dal nekaj tovarišev, ki se bodo vključili v Frontno brigado.

Sledila je najvažnejša točka dnevnega reda. Tov. Ražmana Romana so predlagali za kandidata, za namestnika pa tov. Apollonio Jakoba. Predlog je bil odobren z navdušenim ploskanjem. Saj sta imenovana tovariša priljubljena med našim prebivalstvom zaradi nesebičnega in aktivnega delovanja za obči dobrobit.

Sinoči občinski svet na tretjem pomladanskem zasedanju

Sinoči se je občinski svet zbral v dvorani deželnih stanov na gradu k svojemu tretjemu pomladanskemu zasedanju. Nadaljevalna seja se je pričela z razpravljanjem o delovnih pogojih občinskih nameščencev. Temu je sledila tajna določitev plače predsedniku in članu upravnega sveta občinskih podjetij ter nadaljevanje diskusije o problemih, ki so jih načeli pri prejšnjih sejah. Podrobnejše poročilo o poteku zasedanja bomo objavili jutri.

Porodniška pomoč delavkam - poljedelkam

Državno ravnateljstvo za zdravniško pomoč delavcem (INAM) sporoča, da je z okrožnico št. 1 z dne 25. januarja 1950 odredilo, da se porodniška pomoč nudi tudi delavkam, ki same prispevajo v bolniško blagajno in so iz vrst kolonov in polovinarjev. Odslej bodo te delavke, razen 15dnevne podpore, ki jo prejemajo one s stalno mezdo, deležne iste porodniške pomoči kot vse ostale delavke v sektorju poljedelstva.

Redni občnizbor Goriške nabavno - prodajne zadruge z o.l

Vabimo vse člane na redni občni zbor GNPZ v Gorici, ki bo v nedeljo 2. aprila t. l. ob 9.30 v dvorani gostilne Lutman v Standrežu s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev;
2. poročilo upravnega odbora;
3. poročilo nadzornega odbora;
4. odobritev bilance 1949 in uporaba pribitka;
5. razrešnica;
6. volitev upravnega in nadzornega odbora;
7. razno.

Ako ob določeni uri ne bo prisotno zadostno število članov, bo drugi občni zbor v nedeljo 16. aprila, v navedenem kraju in času ter bo sklepčen, ne glede na število članov.

Oni, ki se zbora ne more udeležiti, naj pooblasti sočlana, da ga zastopa. Računovodske knjige so na vpogled vsem članom na sedežu.

Gorica 5. marca 1950.

Upravni odbor

Davek na pse

Goriško županstvo sporoča vsem lastnikom psov, da morajo za svoje pse nabaviti značko, ki potrjuje plačilo davka za leto 1950. Značke so lastnikom psov na razpolago pri občinskem davčnem uradu v Ul. Crispi do 15. aprila t. l. Po navedenem roku bo psoderec polovil vse pse, ki bodo brez značke. Njihovi lastniki pa bodo kaznovani po zakonu.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - UL. S. PELLICO 1 - II.; TEL. 11-32

Sestanek trgovinskih predstavnikov iz Jugoslavije z italijanskimi

Predvčerajšnjim popoldne so se v prostorih Trgovinske zbornice v Gorici ponovno sestali jugoslovanski trgovinski predstavniki z italijanskimi funkcionarji tukajšnje Trgovinske zbornice. Cez mejo sta prišla tajnik ministra za trgovino Slovenije dr. Boris Snuderl in predstavnik Slovenije-Export tov. Gašpar. Z njima so se o obmejni izmenjavi blaga razgovarjali dr. Candutti, dr. Verzegnassi in rag. Bressan. Slovenska predstavnika sta italijanski komisiji za trgovino obrazložila nujnost pospešitve obmejne trgovine in obljubila, da bo sedaj Slovenija v našo pokrajino izvozila več gradbenega lesa in drv na račun katerega bo nakupila več raznega blaga in strojev v naši pokrajini in tako malo opomogla tukajšnji trgovini iz rastoče krize.

V torek stavka državnih uslužbencev

Na podlagi referenduma, ki so ga sindikati pred časom sprožili med državnimi uslužbenci, je pokrajinski stavkovni odbor skupno z vsemi sindikalnimi organizacijami in v sodelovanju šolskega sindikata in drugih avtonomnih federacij sklenil, da bodo vsi državni uradniki, in sicer železničarji, poštni uradniki, profesorji, učitelji in drugo osebje šol in univerz ter vsi nameščenci pri centralnih in ločenih državnih upravah stopili v torek 28. t. m. v stavko. Dela se bodo vzdržali od 8. do 14. ure.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Velikonočna podpora brezposelnim

Na seji, ki je bila na prefekturi predvčerajšnjim pod predsedstvom prefekta, je Pokrajinski odbor za pomoč brezposelnim skupno s predstavniki delodajalcev in vseh sindikalnih organizacij določil višino izredne podpore, ki jo bodo dodelili brezposelnim ob velikonočnih praznikih. Pri razdeljevanju velikonočne podpore bodo uporabili tudi 12 milijonov, ki jih je za brezposelne naše pokrajine dodelila država.

Po preučitvi stanja brezposelnih, število katerih se ni kljub pomladi in večji zahtevi po delovni sili prav nič zmanjšalo, so sklenili, da bodo deležni velikonočne podpore v višini 775 lir brezposelni in tudi vsi člani njihovih družin. Z razdeljevanjem podpore bodo pričeli čimprej pri raznih občinskih ustanovah.

V NOVI GORICI nova avtomatska telefonska centrala

Pred dnevi so v zvezi s slavnostjo odprli v Novi Gorici prvo avtomatsko telefonsko centralo in glavno mestno pošto. Novo centralo so montirali domači strokovnjaki, ki so morali pri tem delu premagati nešteto težkoč in napeljati telefonsko omrežje, ki je bilo prej pomanjkljivo in napravljano s preprostimi sredstvi.

V to delo je največ truda vložil Miroslav Cerkvenik, referent za avtomatiko pri direkciji PTT v Ljubljani, in mehanik Viktor Pavlin.

Požrtvovalni delavci so prvo avtomatsko centralo zgradili, ker so se obvezali, da bo pričela poslovati že za časa volitev v Ljudsko skupščino.

Poleg tega bodo letos pričeli graditi moderno poštno palačo. Kot v spomin na ta zgodovinski dogodek je poštni urad v Novi Gorici žigosal 300 poštnih pošiljk z rdečim žigom, namesto z navadnim, kar je vzbudilo med filatelisti precejšnje zanimanje.

Slovesnosti, ki je bila v zvezi z izročitvijo avtomatične telefonske centrale svojemu namenu, so se udeležili člani oblastnega izvršilnega odbora, ki že posluje v Novi Gorici, ter predstavniki drugih organov oblasti in delovnega kolektiva pošte. Prvo vest, ki so jo oddali po avtomatični centrali, je bila: «Izročamo centralo prometu kot delovno zmago pred volitvami, katero smo dosegli z lastnimi silami kljub gospodarskemu bojkotu držav Kominforma».

Divača

Občni zbor odbora Zveze železničarjev

Na zadnjem občnem zboru, ki je bil pred dnevi, so člani upravnega odbora podali poročilo o delovanju zveze. Vsi prisotni so poročilo odobrili. Nadzorni odbor je po podanih poročilih predlagal, da se izreče staremu odboru razrešilnica. Istočasno je predlagal, da se za požrtvovalno delo v podružnicah nagradijo sledeči člani: Tov. Moderc Alojz, predsednik sindikalne podružnice kurilnice, Pečar Jože, tajnik sindikalne podružnice postaja, Mihevc Avgust, Skrinjar Velja, Bembič Viktor, Kumrič Rezika in Korva Franc, člani podružnic. Predlog je bil sprejet z odobravanjem.

Sledile so volitve v plenum zveze in volitve delegatov za občni zbor teritorialnega odbora in OSS. Nato so navzoči člani predlagali, naj se pošlje centralni upravi sindikata železničarjev v Beograd resolucija z obvezo, da bodo do volitev v zvezno skupščino opravile vse štiri podružnice, ki so vključene v zvezo, 1300 prostovoljnih ur. Tudi ta predlog so člani soglasno odobrili.

Milan Skok

Tatovi v avtomobilu

Včeraj je Olivi Norberto iz Korza Roosevelt št. 28 kot običajno zvečer, ko se je vrnil z dela, peljal svoj avto v garažo Martinis v Ul. G. Cascino št. 3. V njem je pustil 2 knjižici in 7000 lir. Ko se je zjutraj vrnil po vozilo je ugotovil, da je iz njega izginil denar in tudi knjižici. Tatvino je prijavil policiji, ki je že pričela s preiskavo.

KINO

VERDI. 17: «Velika zmaga», J. Wayne.

VITTORIA. 17: «Veliki grešnik», G. Peck in A. Gardner.

CENTRALE. 17: «Ura, kraj in deklica», D. Morgan.

MODERNO. 17: «Sicilske večernice», C. Calamai.

EDEN. 17: «Teksas».

Izpred sodišča

Kjer ni sloge v zakonu

Delavec Lovrenc Stevanello iz Tržiča si je bil že dalj časa v laseh s svojo ženo. Težko življenje zakona je morala žena Boscarol Alberta in z njo njena 18letna hčerka prenašati več mesecev. Njena potrpežljivost pa je prišla do vrhunca neke noči, ko se je Stevanello vrnil domov kot običajno pijan in jo, predno je, utegnila stopiti iz postelje, stisnil za zapestja in jo pričel psovati ter pretepati. Ženska je pod težkimi udarci močne moževe pesti ječala. Ječanje je iz trdnega spanja zbudilo hčerko Jolando, ki je spala v sosednji sobi. Ta je planila izpod odeje in kakor v sanjah stekla materi na pomoč. Toda čim se je prikazala v sobi staršev, jo je oče oklofutal tako, da je v trenutku omahnila na tla in tam ostala dalj časa v nezavesti. Pretep, ki bi se lahko bolj tragično zaključil, so preprečili najprej sosedje in nato so posegli vmes še orožniki, ki so Stevanella odvedli v zapor. Žena ga je naslednjega dne prijavila sodnim oblastem. Včeraj so nasilneža na goriškem kazenskem sodišču obsodili na 2 leti zapora in plačilo sodnih stroškov. Zapora pa ga je zaenkrat rešil odpust kazni.

Neizkušen tat se je izdal v pogovoru s policistom

Februarja letos smo že poročali, kako so se ponoči neznani tatovi vtihotapili v gostilno «Pri pomladi» v Ul. Balilla in iz omare v kuhinji odnesli nekaj salam, sira in 4 steklenice likerjev v skupni vrednosti okrog 11 tisoč lir in 500 lir v gotovini. Gostilničarka Perko Livija je naslednjega dne tatvino prijavila policiji, ki je nenadoma pričela s preiskavo. Že v nekaj dneh so agenti javne varnosti izsledili tatu, 23letnega Sbogarja Sergeja iz Ul. Balilla. Sbogarja so policisti v prijateljskem pogovoru spretno ujeli v zanko in od njega zvedeli, da je skupno z njim obiskal gostilno 22letni Brandolin Ivan iz Rafuta št. 7. Policija je po tej izpovedi nemudoma preiskala stanovanje Brandolina in pri njem našla ukradene salame in sir. Krivca vloma je takoj aretirala in prijavila sodnim oblastem. Včeraj so ju na goriškem sodišču zaradi tega obsodili vsakega na 5 mesecev in 10 dni zapora ter plačilo 4000 lir globe, toda le pogojno. Skupno pa bosta morala poravnati sodne stroške.

Grenko žganje

Zganje, ki ga je skuhal brez dovoljenja finance, je privedlo na zatožno klop 50letnega kmeta Staniča Petra iz Marjana. Financarji so namreč januarja letos pri preiskavi našli v njegovi kleti nič manj kot 80 litrov prepovedane pijače. Zaradi tega prekrška so ga obsodili na 4 mesece zapora in 30.000 lir globe. Poleg tega bo moral še plačati stroške razprave. Za žganje pa je sodišče odredilo zaplembo.

Cigarete je tihotapil

Lanskega julija je 45letni Albanese Ivan iz Tržiča šel po opravkih v Trst. Ker je kadilec in so mu všeč ameriške cigarete, je potovanje v Trst izrabil tudi za to, da si je tam nabavil 700 takih inozemskih smotk. Toda ko se je vračal, je agent carinarnice na bloku pred Tržičem zavohal, da nosi Albanese v svoji aktovki cigarete. Cigarete mu je zaplenil in ga prijavil sodišču zaradi tihotapstva. Obsodili so ga na 1 mesec zapora in 3.500 lir globe ter plačilo sodnih stroškov.

Nepreviden kolesar jo je spravil v bolnico

Včeraj popoldne, ko se delavka Alma Fratti iz Ul. Marconi 4 vračala iz tovarne domov, se je v Ul. Mazzini zaletela v neznanega kolesarja, ki ji je nenadoma presekal pot. Pri nesreči je Fratti odnesla več ran na kolenih in rokah. Zateči se je morala v občinsko bolnico Brigata Pavia, kjer so odločili, da se bo morala zdraviti teden dni.

Ugoden priziv

Lanskega leta je goriško kazensko sodišče obsodilo 54-letnega Lupija Franca iz Gorice na tri leta zapora, ker je krivično dolžil in sodnim oblastem prijavil orožniškega podčastnika Mossonija Otavija, da ga je ta pretepel in mu s klofuto izbil zob. Lupi je proti tej kazni vložil priziv na prizivno sodišče v Benetkah, kjer so ga na prizivni razpravi oprostili zaradi pomanjkanja dokazov.

Pravila Zveze slovenske mladine v Italiji

V.

DOLŽNOSTI ČLANOV

20. Clan Zveze slovenske mladine je dolžan:

a) Dobro poznati pravila in izvajati sklepe organizacije.

b) Se nenehno ideološko in politično dvigati ter svojo sposobnost vnašati med ostalo mladino.

c) Se neprestano boriti proti vsem sovražnikom, ki s svojo šovinistično politiko skušajo strahovati slovenske množice ter proti vsem klevetam kominformističnega kova, ki jih uporabljajo nekateri člani in voditelji italijanske partije, da bi s tem razcepili našo organizacijo.

d) Stalno se učiti in stremeti za tem, da čim bolje obvlada znanje in si osvoji čim širšo kulturo.

e) Aktivno sodelovati pri delu osnovnih mladinskih organizacij, katerim sam pripada, da redno obiskuje sestanke aktiva in da se podreja disciplini organizacije.

f) Da redno plačuje članarino.

PRAVICE ČLANOV

21. Da lahko sodeluje pri delu in sprejemanju sklepov svoje organizacije, da voli in da je izvoljen za delegata na konferencah in kongresih, da voli in da je izvoljen v vsako vodstvo Zveze slovenske mladine.

Da na sestankih, konferencah in kongresih kritizira katerega koli člana, vodstvo ali organizacijo ZSM.

Kritika mora biti zdrava, konstruktivna in naj stremi za izboljšanjem dela mladinske organizacije.

Da se lahko poslužuje imovine in ustanov organizacije (klubov, knjižnic, čitalnic, igrišč itd.).

VI.

OSNOVNA NAČELA NOTRANJE UREDITVE IN VODSTVA ZSM

22. a) Vodstva mladinskih organizacij morajo polagati obračun dela pred svojimi organizacijami.

b) V sprejemanju sklepov se manjšina podreja večini.

23. Vsak član Zveze slovenske mladine ima pravico diskutirati na sestankih, konferencah in kongresih o vseh vprašanjih ter sodelovati pri odločanju dela organizacije. Izvajanje sprejetih sklepov je obvezno za vse člane.

24. Na sestankih, konferencah in kongresih se sprejemajo sklepi, se voli kandidate ter vodstva krožkov z navadno večino glasov. Glasovanje se vrši z dviganjem rok. Edino glavno vodstvo (glavni odbor) se voli tajno.

25. Paziti moramo, da bodo v vsa vodstva izvoljeni najboljši člani ZSM, ki so dolžni:

a) S svojo požtvovalnostjo in vztrajnostjo biti vzgled vsej ostali mladini.

b) Pri izvajanju nalog morajo s prepričevanjem aktivizirati čim širši krog mladine.

c) Vsakodnevno kontrolirati in pomagati organizaciji pri izvrševanju nalog.

VII.

ORGANIZACIJSKA UREDITEV ZSM JE NASLEDNJA:

25. a) Za celotno ozemlje, kjer se nahaja slovenska mladina (Goriška, Slovenska Benečija in Kanalska dolina), je kongres ZSM, GO ZSM.

b) Kongres sestavljajo delegati, voljeni na mladinskih krožkih. Kongres se sklicuje najmanj enkrat v dveh letih, v času med enim in drugim kongresom vodi delo glavni odbor (GO).

c) Na kongresu podaja GO poročilo o delu organizacije.

č) Konferenco tvorijo delegati posameznih krožkov, ki volijo pododbor ZSM. Konferenca se sklicuje enkrat letno.

d) GO šteje od 30 do 40 članov, ki volijo iz svoje srede tajništvo od 7 do 11 članov.

e) Pododbor šteje od 11 do 15 članov, ki volijo iz svoje srede tajništvo 7 članov.

(Nadaljevanje sledi)

Lužiški Srbi pod udarcem Informbiroja

Kljub čedalje bolj odkritim nasiljem «priporočilom» in pritisku sovjetske vojaške komandature iz Budišina lužiškosrbski listi niso priobčevali klevetniških informbirojevskih vesti in člankov. Se več, še naprej so popularizirali graditev socializma v Jugoslaviji, kulturno življenje jugoslovanskih narodov in dosledno protiimperialistično zunanjo politiko jugoslovanske vlade. Kljub odkritim grožnjam sovjetskega politoficirja, da bo list ustavil in prepovedal, uredništvo «Nove dobe» ni hotelo ponatiskovati vnaprej pripravljenih sfabriciranih izmišljotin informbirojevske podružnice v Vzhodni Nemčiji.

Mnogi voditelji lužiškosrbske organizacije «Domovina» so odkrito in jasno obsodili informbirojevsko protijugoslovansko gonjo, laži in podtikanj ter se uprli podobnim naklepom sovjetskih vojaških oblasti v Nemčiji. Zaradi nedvoumnega in poštenega stališča do Jugoslavije sta bila izključena iz Enotne socialistične partije Nemčije in odstranjena iz svojega nacionalnega okolja poleg drugih voditeljev Lužiških Srbov tudi funkcionarja Enotne socialistične partije Vipič in dr Cíža. Njihova edina krivda je bila v tem, da so na javnih sestankih izjavljali, de ne verjamejo tistega, kar jim pripovedujejo sovjetski oficirji iz Budišina in Berlina o KPJ, o Titu in o prehodu Jugoslavije v imperializem.

Sledila je vrsta drugih ukrepov. Namen vsega tega je bil, da bi mali lužiškosrbski narod «prepričali» o pravilnosti resolucije in «prevzgojili v internacionalističnem duhu». Kulturna avtonomija, ki so jo Lužiški Srbi dobili od Saške pokrajinske vlade, se je spremenila v mrtvo črko na papirju, bivši predsednik brandenburške vlade in sedanji predsednik berlinske občine Friedrich Ebert pa je izjavil, da «o avtonomiji ni govora, ker Lužiških Srbov ne priznava za narodno manjšino».

Takšno stališče do upravičenih zahtev malega in nezaščitenega naroda se je pokazalo zlasti, ko so Lužiški Srbi zahtevali od pokrajinske vlade v Dresdenu, naj jim da gradbene potrebščine za zgraditev kulturnega doma v Budišinu. Medtem ko jim je Jugoslavija na njihovo prošnjo že lani poslala dva vagona cementa, jim vlada v Dresdenu ni hotela izdati dovoljenja za nakup opeke, češkoslovaška in poljska vlada, ki sta tudi, obljubili znatno gmotno pomoč, pa sta jim poslali en sam kamion cementa. Boreč se proti takšnim ukrepom in težavam na vsakem koraku, je lužiška mladina naposled z lastnimi silami in lastnimi rokami vendarle zgradila kulturni dom.

Toda sovjetska komandatura se je zatekla še k nekemu drugemu ukrepu, da bi zavrla kulturno politično življenje lužiške mladine. Razpustila je namreč lužiško-srbsko mladinsko organizacijo in jo vključila v nemško organizacijo «Freie deutsche Jugend», ne da bi pri tem vprašala kogar koli, izvzemši svoje poslušne informbirojevske izvrševalce iz Berlina. Vsi protesti mladincev in drugih Lužičanov so bili zaman, zlasti še zato, ker so lužiški mladinci tudi letos zahtevali, naj jim dovolijo odpotovati v Jugoslavijo, da bi pomagali graditi avto-cesto.

Brigadirjem, ki so delali v Jugoslaviji, je prepovedano celo omenjati, da so se mudili v Jugoslaviji, mladinske voditelje pa so porazdelili po raznih organizacijah nemške mladine in jih tako ločili od njihovih tovarišev. Nekatere izmed njih, ki so odločno branili pravice svojega naroda in nastopali proti podlim protijugoslovanskim klevetam, so poslali v rudnik uranija Aue, kjer delajo v zelo težavnih pogojih brez sleherne tehnične opreme; stoje do kolen v vodi in prenašajo rudo na ramah.

Policijsko nadzorstvo nad posameznimi predstavniki Lužiških Srbov, splošna poštna cenzura in druge šikane so postale stalna metoda, po kateri sovjetske vojaške oblasti «upravljajo» lužiške okraje.

Zadnje čase se je povečal tudi germanizatorski pritisk. Sovjetska komandatura je začela naseljevati po lužiških krajih nemške begunce iz Poljske in CSR, tako da zdaj ni več vasi, ki bi bila popolnoma lužiškosrbska. Škoda, ki jo povzročajo s tem svobodnemu nacionalnemu razvoju malega naroda, je neprecenljiva, saj tudi nemške oblasti vedno in povsod favorizirajo nemške begunce.

Informbirojevske represalije sovjetskih vojaških oblasti proti malemu in nezaščitenemu narodu Lužiških Srbov so vzbudile pozornost tudi med nemškimi delovnimi ljudmi, ki so množično včlanjeni v Enotni socialistični partiji Nemčije. Člani in voditelji te partije čedalje pogosteje nastopajo v obrambo pravic lužiško-srbskega naroda in zahtevajo, naj preneha diskriminacija proti njemu. Vztrajnemu zavzemanju doslednih komunistov, ki jih informbirojevska gonja ni okužila, je treba pripisati, da je lužiškosrbska mladinska delegacija lahko odpotovala na festival v Budimpešto, čeprav ji sovjetska komandatura v začetku ni hotela izdati dovoljenja.

Strah, da bi prišla na dan resnica o Jugoslaviji, sili sovjetske vojaške voditelje v Nemčiji, da se zatekajo k čedalje bolj grobim in krivičnim ukrepom proti Lužiškim Srbom, kakor tudi proti tistim, ki se ne strinjajo z resolucijo Informbiroja. Nemškemu ljudstvu v sovjetski okupacijski coni, ki je živa priča diskriminatorskih ukrepov proti nedolžnemu in nezaščitenemu narodu Lužiških Srbov, postaja čedalje bolj očitno, da so protikomunistični ukrepi tvorcev resolucije, katere ena posledica je teptanje pravic malih narodov, prav tako škodljivi za razvoj demokracije v novi Nemčiji, kakor so krivični do socialistične Jugoslavije ter težki in usodni za socializem na splošno.

PETAR SMILJANIC

Telovadni nastop, ki bo 1. maja na stadionu pri Sv. Ivanu, bo pokazal letos nekaj novega in lepšega od prejšnjih let. Tega se člani, članice in pionirji zavedajo, zato se že sedaj pridno vadijo. Dobra izvedba zahteva dobrih priprav.

Nova pota po kopnem in po zraku?

Približujejo se časi, ko bodo naši potomci osvajali vesolje in skrivnosti mnogih planetov bodo kakor na dlani

Naglo se razvija sodobna tehnika. Poglejmo v bližnjo prihodnost! Preteklo bo nekaj let in po močnih tračnicah novih železnic bodo brzeli vlaki in električni vozovi s hitrostjo čez 100 kilometrov na uro. Lokomotive nove oblike bodo prevažale 4 do 5 tisočtonske tovorne vlake. Glavne mreže avtomobilskih cest iz betona in asfalta, ki bodo dolge deset in desettisoče kilometrov, povezejo med seboj obljudene kraje. Široki pasovi dvojnih cest, razdeljenih z zelenimi nasadi in brez križišč, bodo sprejeli velike potoke brzih avtomobilov in avtovlakov z nosilnostjo do 100 ton. Novi prekopi bodo presekali površino naše celine in po njih bodo urne ladje in čolni vozili v vse smeri. Velika potniška letala bodo prenašala hkrati sto in sto potnikov.

Žične železnice bodo speljane na visoka pogorja in bodo prevažale zaklade naše zemlje.

Zanimiv je bil razvoj prevoza v preteklih časih, toda še bolj zanimivo je pogledati naprej. Predvsem si oglejmo čudežni leteči stroj «helikopter». Mnogi sodijo, da mora ta stroj zbuditi v nas podobno presenečenje kakor svojčas avtomobil. Beseda helikopter je grškega izvora in pomeni v prevodu «vijačno krilo». Aparat ima zračni vijak, ki je nameščen vodoravno, ne pokončno, kakor na navednem letalu. Taka lega vijaka omogoča velikim lopaticam helikopterja, da pri vrtenju poganjajo zračno strujo navzdol in s tem dvigajo aparat navpično ali ga ustavljajo v zraku. Pri določenem naklonu vijaka se stroj lahko premika v vodoravni smeri. Pri ustavljenem motorju ne pade na tla, marveč se počasi brez sunkov spušča, opiraje se na lopatice vijaka, ki se pri tem prosto vrti. Torej helikopter ne potrebuje posebnega letališča za dviganje ali pristajanje, kakršno je potrebno sodobnim letalom.

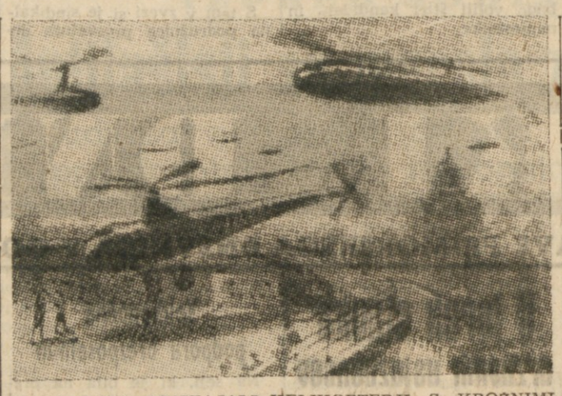

TAKO BODO PRISTAJALI HELIKOPTERJI S KROŽNIMI KRILI NA RAVNIH STREHAH BODOČIH VELEMEST

Ni dvoma, da smo danes na pragu časa, ko bo helikopter uveljavljen v našem vsakdanjem življenju kakor avto. Kakšne spremembe bodo s tem nastale!

V mestih bomo videli hiše z ravnimi strehami, na katerih bodo pristajali lahki, kakor kobilice leteči aparati. Lahko si zamislimo aparate, ki bodo pristajali na travnikih, v gozdovih ali na gorskih planotah. Sportniki si bodo lahko omislili majhne aparate, nameščene na hrbtih, in bodo tako postali «zračni kolesarji».

Novi uspehi nas čakajo ne le v zraku, marveč tudi na zemlji. Najbolj preprost stroj v prometu je električni motor. Toda za napajanje elektromotorja je potrebno, da mu dovajamo po žicah električno energijo. To je najbolj šibka stran električnega transporta. Zamislimo si cesto sodobnega mesta, kjer bi dovajali električno energijo poljubnemu vozilu brez žic, po zraku. Na cesti ni ropota, zrak je čist, nikjer ne vidiš drogov in žic na njih.

Vrste okretnih vozil, avtobusov, avtomobilov, motorjev, drve neslišno po asfaltu, iz katerega črpajo na skrivnosten način svojo pogonsko energijo. Ta nevidna energija je kakor polita po cesti, nalik toku mogočne reke. Naloga je, ustvariti take ulice za bodoči promet. Tehnično je ta reč že rešena in sicer na temelju uporabe toka visoke frekvence. Doktor tehnike G. I. Babat je že od leta 1943. preizkušal v tovarni «Serge] Ordzonikidze» v Moskvi praktično uvedbo visokofrekvenčnega transporta. V tovarni sami so zgradili asfaltirano «visokofrekvenčno» cesto, po kateri je vozil dvetonski avtomobil.

Načrt G. I. Babata je v temle: ne globoko pod cesto so bili položeni električni vodniki, po katerih so dovajali iz posebne centrale električni tok, ki je imel frekvenco nekaj desetin tisoč period v sekundi. Ta tok ustvarja nad cesto elektromagneto polje visoke frekvence. Vozila, ki se gibljejo po cesti, lovijo s posebnimi ovoji to nergijo in jo pretvarjajo s pomočjo posebne aparature v električni tok. Ta poganja elektromotorje vozil, ki drve po cesti brez dima, isker in šumenja.

Bržda ni stvar, ki bi tako zanimala ljudi, kakor pot v medplanetni svet. Že leta in leta obravnavamo vprašanje poleta na Luno ali Mars, ki venomer vznemirjata znanstvenika in preprostega zemljana. Hitrosti sodobnih reaktivnih letal se malo razlikujejo od hitrosti zraka. Zgrajeni so reaktivni motorji, ki so v stanju letati v višinah nad ozračjem zemlje in s tem ustvarjati silno naglico raket. Ni daleč čas, ko bo človeštvo ustvarilo smelo zamisel in se bo lahko gibalo na raketnih letalih v višinah 50 do 20 kilometrov s hitrostjo 15 do 30 tisoč kilometrov na uro kamor koli. Prihodnji razvoj atomske energije nam zagotavlja nenavadne možnosti. Že imamo posebno znanost o medplanetni plovbi: kosmonavtika. Blizu so časi, ko bodo naši potomci osvajali vesolje. Medplanetne zračne ladje bodo prodirale med daljna svetovja. Skrivnosti mnogih planetov bodo kakor na dlani.

LETALEC V VESOLJU — KOZMONAVT — BO ZAGLEDAL ČUDOVITE OTOKE, ZGRAJENE V MEDPLANETNEM PROSTRANSTVU

Povečanje zmogljivosti elektrarne v Trepči

Zmogljivost stare elektrarne v Zvečanu pri Trepči ni ustrezala več velikim potrebam rudnika in topilnice v Trepči. Izpolnitev proizvodnega plana v rudniku je bila odvisna od pravočasnega povečanja elektrarne.

Zato je delavski svet na svojem prvem sestanku sprejel pomembne sklepe, da bo pravočasno začel obratovati novi parni kotel v elektrarni. Sklenili so, da mora biti kotel že 1. marca v obratu. S preureditvijo elektrarne je zdaj rudniku zagotovljeno dovolj električne energije.

Popravek

V članku *«Naš kmet bo gospodarsko uspeval in napredoval samo z umnim sadjarstvom in vrtnarstvom,* ki ga je objavil naš dnevnik na IV. strani preteklo sredo so se nam vrinile neljube pomote. Tako bi se moral stavek v tretjem odstavku pravilno glasiti: «Saj so šole *stale* (in ne štele — pod Avstrijo...

V istem odstavku čitaj tudi: «Natančnejša *statistika* (in ne številke) . . .

Slabo ideološko delo v bolgarski KP

Najslabši člen v ideološko-političnem izobraževanju članov je nezadostno delo partijskega članstva na individualnem dviganju

Dosedanje delo na ideološko-političnem dvigu članstva bolgarske komunistične partije ni dalo po podatkih bolgarskega tiska zadovoljivih rezultatov. Vzroki temu so slaba organizacija omenjenega dela, nezadostna teoretična pripravljenost predavateljev in premajhna zavest širokega partijskega članstva o potrebi ideološkega dviganja ter zaradi tega nedisciplinirnost pri obiskovanju tecretičnih tečajev, krožkov in političnih šol.

V januarju so bila v vseh okrajnih partijskih organizacijah države posvetovanja, ki so ugotovila resne slabosti pri teoretičnem dviganju članstva. Zato so pri okrajnih komitejih ustanovili krožke, tečaje in seminarje pa tudi politične šole, ki naj bi dale temeljno politično izobrazbo velikemu številu članov in kandidatov partije. Te oblike ideološko-političnega dela so zajele polovico vsega članstva.

Toda že ob organizaciji teh tečajev so bile storjene velike napake. Posledica teh pa je bilo slabo delo, krčenje in celo razpadanje krožkov. Predvsem niso partijski biroji in komiteji zagotovili pravilne izbire in razporeditve članov partije po krožkih, tečajih in političnih šolah glede na izobrazbo ter kulturno raven posameznikov. Po ustanovitvi političnih šol so v te šole sprejeli veliko število obiskovalcev krožkov s slabo teoretično izobrazbo. Zato je število obiskovalcev krožkov padlo za polovico. V sofijskem okrožju je ostalo od 1.264 obiskovalcev krožkov po organiziranju političnih šol samo 642 obiskovalcev, v plovdivskem okrožju pa se je število obiskovalcev krožkov zmanjšalo od 2.305 na 1.131. Pri takem stanju ni partijskim komitejem uspelo izpopolniti okrnjene krožke s člani, ki niso pritegnjeni k teoretičnemu delu Tako neplansko organizacijsko delo je imelo za posledico razpad številnih tečajev. V Haskovu je zaradi tega konec februarja prenehalo delovati vseh 20 krožkov, ki so jih ustanovili ob začetku leta.

Glavna slabost sedanjega stanja partijske izgradnje pa je nizka idejno-politična raven pouka. Predavanja niso bila zadovoljiva. Številni predavatelji v krožkih in političnih šolah dajejo pogostokrat netočna pojasnila in napačne odgovore na postavljena vprašanja. Tudi metode predavanj niso dobre. V Jambolju, Slivenu, Haskovu in drugod imajo čestokrat na enomesečnih tečajih namesto lekcij govore. Kot glavni pogoj za izboljšanje kakovosti propagandnega dela se pojavlja potreba, da se predvsem zboljša teoretična izobrazba propagandistov in voditeljev krožkov, tečajev ter političnih šol.

Slabo delo pri ideološko-političnem izobraževanju članstva je tudi posledica nezadostne konkretne pomoči organizatorjem in voditeljem krožkov ter političnih šol s strani pristojnih partijskih komitejev. Po krivdi komitejev niso izdelali in dovolj diferencirali načrtov o temah, ki bi bili v skladu s sestavo, stopnjo izobrazbe in zanimanjem obiskovalcev. Najslabši člen v ideološko - političnem izobraževanju članstva je nezadostno delo partijskega članstva na individualnem dviganju. Kaškna je ta slabost, postane jasno, če vemo, da so napotili na individualno delo skoraj polovico vsega članstva bolgarske komunistične partije.

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Položaj ladjedelnic se kaže v proizvodnih stroških in naročilih

Program 200.000 ton za obnovo tržaške plovbe je edina dolgoročna rešitev

Novi načrti so še v oblakih. Naboljši čas, t. j. prva povojna leta, je bil zamujen. Takrat bi bili pričeli lahko z gradnjo v velikem obsegu (prav tako v Trstu!) obenem pa bi bili lahko tehnični postopek poenotili, tipizirali itd. Namesto tega je prejela italijanska in tržaška mornarica stare Liberty—ladje po 7—10.000 ton, ki so jih bili gradili v ZDA za vojaške transporte. Za preureditev teh ladij so šle velike vsote, zdaj pa se vse bolj vnema polemika, ali so sploh še ekonomične t. j. rentabilne ali ne. Tehnični tisk govori o potrebi novih popravil bistvenih delov, ki bi zahtevala do 400 milijonov lir za ladjo. Toda zapostavljanje domačih ladjedelnic še ni končano. «Marina Mercantile» je ponovno napadla državne organe, ki zagovarjajo najemanje inozemskih specialnih, zlasti ladij za prevoze banan, namesto da bi jih pričeli graditi doma.. Končno je prišlo že razvrednotenje funta šterlinga, ki je močno prizadelo konkurenčno sposobnost italijanskih in tržakih ladjedelnic glede inozemskih naročil. Zaenkrat so njih edina prednost najkrajši izročilni roki (prim. po anketi o evropskih ladjedelnicah je rok ZJL za 10.000tonsko tovorno ladjo 18 mesecev, za 19.000tonsko potniško ladjo 28 mesecev).

Medtem ko je v Italiji in pri nas gradnja ladij v krizi, pa drugod po svetu ni še tako. ZDA n. pr. so dosegle po vojni letno proizvodnjo 5 milijonov btto ton in delež Velike Britanije v svetovni gradnji ladij, ki je bil pred vojno 35 odstotkov, se je dvignil v 1947 na 57 odst. Sredi 1949 je bilo po vsem svetu v gradnji 7.526.000 btto ton ladjevja, od tega 46 odst. v Veliki Britaniji, 15 odst. na Svedskem, 14 odst. v ZDA, 6 odst. v Holandski in Franciji, po 3 odst. na Danskem in Norveškem, v Italiji pa le 2 odst. ali 162.000 ton, kar ni niti 45 odst. zmogljivosti ladjedelnic. Gradbeni načrti so drugod zelo veliki. Velika Britanija bo do 1952 zgradila še 3 milijone ton tovornih ladij in 4 milijone ton petrolejskih ladij, Francija 3,5 milijona ton ladjevja (680.000 ton cistern-ladij), podobno bodo skandinavske države gradile toliko, da bodo do 1952 znatno presegle tonažo iz 1938. Severnjaki grade zlasti cisternske ladje, manj tovornih in nič potniških. Na te gradnje so se, kakor kaže, vrgli v ZDA, grade neprestano zaradi obnavljanja odn. izločevanja starih ladij, s poudarkom na potniških in mešanih ladjah za promet z Evropo. In vsi grade navzlic slabemu razvoju brodnin, katerih mednarodni indeks je padel od 404 v drugem polletju 1946 na 220 pod konec 1949 (1938-100). Grade zaradi modernizacije plovnega parka, ker nove, moderne in hitrejše ladje nadomestijo v obsegu prevoza po več kot eno staro, ki gre v razpremo. Cisternske ladje pa imajo zaradi mnogo večjega petrolejskega prometa, ki bo še naprej naraščal, še dalj časa zagotovljeno konjunkturo, zlasti pri prometu s Srednjim vzhodom, kjer bodo v prihodnjih letih mnogokrat povečali proizvodnjo petroleja.

Pri vsej tej živahnosti in tekmi po svetu se nam zdi naša ladjedelniška industrija kakor tisti, ki pasivno gleda, kako gre vse mimo njega. Res da moramo še govoriti o proizvodnih stroških in naročilih, toda Združene ladjedelnice so med tem gradile tudi dve ali tri ladje manjše tonaže na lasten račun, da jih skušajo spraviti v promet, pa jim to ni uspelo. Zakaj niso gradile ladij-cistern, ki bi jih takoj prodale? Vsako drugo ladjo pač naroča vsak po lastnih potrebah in okusu. Seveda poreče kdo, saj ni vse tako črno, saj grade trenutno okrog 76.000 ton ladjevja in na tiskovni konferenci 22. t. m. smo slišali, da je nakazanih tržaškim ladjedelnicam še 20.000 ton ladjevja. Točno, da je tako. Jeseni 1948 že je bilo govora o takojšnji gradnji 70.000 ton, ki so do jeseni 1949 res prišle na doke, novembra lani so odobrili da se grade še dve 13.000tonski ladji za Lloyd, kar je bilo pra za prav sklenjeno že jeseni 1948. Z zadnjim nakazilom od predvčerajšnjim znese vse skupaj 116.000 ton, toda — v štirih letih! Na leto pride tedaj največ 29.000 ton, naše ladjedelnice pa bi lahko izdelale najmanj še enkrat toliko tonaže na leto. V Sv. Marku je bilo svojčas zaposlenih tudi 5200 delavcev, danes pa povprečno le polovica. Še slabše je v Sv. Roku. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da so ladje, ki so sedaj v delu, dosegle v glavnem blizu 50 odstotkov dograditve na dan 31.12. pr.l. 25.000tonska ladja za «Italio» je bila tedaj dograjena z 45,5 odst., tri 13.000tonske Lloydove ladje z 28, 7 - 41,8 odst., 13.000tonska ladja za družbo «Flumar» iz Rima z 50 odst., dve 13000tonski in dve 3600 tonski ladji ZJL z 88 in 96 odst., Manjše ladjevje ostalih interesentov in ribiško pa je bilo konec decembra tik pred izgotovitvijo in danes je že splovljeno. To pomeni, da bi se bile znašle ladjedelnice brez najnovejših 20.000 ton že letošnjo jesen skoraj brez dela odn. z drobnim izgotavljanjem splavljenih enot. Razni vzroki utegnejo dela nekaj zavleči, na vsak način pa se položaj, ako mislimo leto dni naprej — kar je pri ladjedelnicah najmanj — ni prida izboljšal. Poslabšal pa se je na vsak način močno pri manjših ladjedelnicah in pri Sv. Roku. Kakor čujemo, bo odpadlo od 20.000 ton mnogo na manjša gradilišča: toliko bolj napet bo potlej položaj pri Sv. Marku.

Vrnimo se sedaj nekoliko k proizvodnim stroškom in naročilom, ki sta dve osnovni vprašanji polemike o usodi naših, kakor tudi ladjedelnic v Italiji. Vemo, da so ZJL podjetje, ki spada v kompleks IRI. Ta kompleks sestavlja poleg ZJL še skupina Ansaldo, skupina Odero-Terni-Orlando (OTO) in skupina Navalmeccanica. Leta 1940 so te štiri skupine, s «kvarnerško» (Reka-Pula) vred in 3 zasebnimi kompleksi imele kapaciteto 270.000 ton letno ter so imele 45.000 delavcev. Od tega je bila pri ZJL blizu polovica t. j. nad 20.000 delavcev. In zopet dobra polovica t. j. nad 10.000 delavcev pri tržaških objektih: Sv. Marko, Sv. Rok in Strojna tovarna.

V tej luči bo vsakdo laže presodil njih pomen, pa tudi resnost položaja, ki ga doslej odgovorni niso reševali pravočasno in primerno niti glede domačih naročil niti glede inozemskih.

Pri inozemskih naročnikih je seveda cena odločilno vprašanje. Ta se določa na podlagi proizvodnih stroškov. Strokovnjaki danes soglasno poudarjajo, da so italijanske ladjedelnice — in isto velja za tržaške — nasproti inozemskim za nad eno tretjino dražje. Obrabljena praksa je, pripisovati to zahtevam delavstva. Toda dejstva, ki so jih pri podrobnem preučevanju ugotovili strokovnjaki, to odločno zanikajo. Bodisi kongres ladjedelniških inženjerjev, ki je zasedal prve dni decembra lani v Rimu, bodisi mnogi avtorji po raznih strokovnih revijah pravijo, kakor Giuseppe Mosti v decembrski «Marina Mercantile»: «o zatrjevanem bremenu delovne sile ničesar slišati». Zakaj ne? Povprečno namreč ne dosežejo izdatki za delovno silo niti 10 odstotkov celokupnih stroškov nove ladje! Pač pa je cela vrsta drugih točk, ki pomenijo višje proizvodne stroške. Delomą so bili že pred vojno višji kakor drugod, ker so jih vse preveli bremenili splošni stroški zaradi premajhne proizvodnje v primeri z zmogljivostjo. V desetih predvojnih letih so bile ladjedelnice izkoriščene v Italiji le do 1-3 zmogljivosti. Vedno so morale delati z dražjimi surovinami (les, jeklo, gorivo), nasproti drugim državam, zaradi večjih prevoznih stroškov. Nadaljnja podražitev izvira iz neredne proizvodnje mnogih izdelkov, strojev itd., ki so potrebni ladjedelnicam, ker je bila ta proizvodnja porazdeljena na preveliko število podjetij in nič specializirana. Po vojni so se vsi ti činitelji še poostrili. Obnova je bila v zamudi, pridružile so se težave s financiranjem, ki postajajo vedno večje. Upravni svet ZJL je govoril tudi o potrebi modernizacije naprav; glede tega so nekateri mnenja, da so ladjedelnice na splošno na isti tehnični ravni z inozemskimi in da si sledile tehničnemu napredku. Želeli bi čuti od pristojnih še več o tem.

Za izhod iz vseh teh težav je zahteval kongres ladjedelniških inženjerjev: 1) večjo uporabo tipizacije in unifikacije v gradnjah ladij 2) preskrbo železa in jekla po mednarodnih cenah 3) isto za izdelke 4) racionalnejšo ureditev dela v obratih 5) tarifne olajšave za železniške prevoze 6) davčne olajšave, zlasti pri inozemskih naročilih 7) trajna zagotovitev del za najmanj 60 odst. proizvodne zmogljivosti 8) možnost cenenega finansiranja. Poudarek je tudi na gradnji s standardiziranimi ladijskimi deli. Mnoge teh zahtev pomenijo seveda potrebo ozdravljenja vse težke in mehaniške industrije. Glede finansiranja navajamo, da v Italiji cena denarja (obresti) ni nikdar pod 8 odst. doseže pa celo 10-12 odst., medtem ko v inozemstvu ustanovi ladjedelništvo posojila z 1,5 do največ 2,5 odstotnim obrestovanjem. Ali fiskalni sistem, splošni prometni davek (IGE) pogosto bremeni neki predmet, ki ni proizvod ladjedelnice, 3-4 krat!

Ako se sedaj dotaknemo vprašanja naročil in kako zadnje kaže, pač ne moremo mimo mnogih negativnih okolnosti, ki smo jih pravkar navedli in ki vse bolj ali manj vplivajo tudi za naše ladjedelnice. Veliko prednost pomenijo že omenjeni kratki dobavni roki. Toda vseeno doslej nismo videli, z malimi izjemami, zunanjih interesentov. Razvrednotenje funta šterlinga je seveda od lanske jeseni stanje še poslabšalo, ker je povišalo proizvodne stroške nasproti zapadnoevropskim ladjedelnicam, zlasti britanskim. Vodstvo ZJL doslej tudi ni poskušalo sklepati naročil na podlagi velikih kompenzacij kar je uspelo gen. skim podjetjem n. pr. s Poljsko. Nekaterih naročil iz zaledja je celo ogibalo, četudi bi poslila prav tiste oddelke, ki imajo najmanj dela. Kaj? daj?

Razen zunanjih interesentov, kjer zopet najdemo toliko ovir, treba pomisliti na domače. Zaradi prakse, ki jo vidimo pri nas, se lahko človek tudi nasmehne, češ, prazne marnje! Toda ni tako. Protesti z vseh strani in 5 ladij, ki jih vendarle grade za Lloyd, so pordilo, da je ta pot odprta, da prav se je treba boriti zanjo. Druge pa ni. Trst ima danes po enih podatkih 112.000 ton vpisanega ladjevja, po drugih okrog 180.000 ton. Pred vojno jih je imel nad 500.000 ton! Bodlani je tedaj, da bi bilo treba izdelati program za gradnjo vsaj še 200.000 ton ladjevja, bodisi za Lloyd, bodisi za drugo plovbo. Ta tonaža bi postavila na noge tržaško mornarico, hkrati pa za precej let zaposlila naše ladjedelnice, ki bi vsled tega lahko znatno znižale proizvodne stroške in lažje računale na inozemske naročnike. Tipizacija, standardizacija, racionalizacija, vse to bi se izvedlo in Trst bi lahko dobil tudi potrebno specializirano ladjevje, z večjim cisterskih parkom vred.

Ni seveda od nas odvisno, kako pride do tega. Toda, prav ker so v bistvu zapisali že tudi nasprotniki, n. pr. «Emancipazione». Jutri bo morda prišla za nami «Messaggero» in «Giornale». Obstoj in razvoj ladjedelnic pa sta nedvomno odvisna od proizvodnje, zlasti dostne proizvodnje. In čez dobro leto dni bo to zopet osnovno, usodno vprašanje. Bolje: že danes.

Enajst ladij linijske plovbe bo odplulo do konca marca iz reške luke v tujino

Po prospektu Jadranske pomorske agencije je določeno, da bo do konca tega meseca odplulo iz reške luke na potovanje 11 domačih in tujih oceanskih linijskih ladij. V soboto je odplula motorna ladja «Titograd» v Bejrut in Aleksandrijo. Parnik «Zuženberk» odpotuje v Turčijo. V ponedeljek (20. t. m.) je odplul parnik «Podgora», ki vozi na progi Reka—Severna Evropa.

VISOŠKA KRONIKA

SPISAL: Ivan Cankar

12

Hlapec Lukež ni odnehal. «Nekaj že še nosiš s sabo.»

Zatarnala je:

«Vse skupaj, kar nosim s sabo, ni skoraj nič vredno in malokdo kaj takega kupi. Tu imam nekaj lepih podobic, katere je blagoslovil sam škof v Pasavu. Pa vse to ne gre po vaših dolinah. Verjemi mi, da je tako, da tostikrat nimam niti vinarja denarja! Tudi danes ga nimam.»

Tu se je plaho ozrla po mlajših svojih tovarišicah, kateri sta se porogljivo smejali njenemu govoru. Nato se je sklonila k meni ter dejala tiho: «Zate bi morda nekaj imela.»

Brodila je po svojem košku ter izvlekla iz njega obširen zavitek. «Če prav sodim, si z Visokega. Tam je denar.» Skrivnostno je dostavila:

«Spovedni listki so. Ponarejeni so, ali oddajajo se lahko, če jih pomešaš z onimi, katere oddajaš za družino. Povem ti, da se prav radi kupujejo, ker je le sitno, če moraš letati okrog spovednice. Morda jih kaj kupiš, — niso predragi.»

Z velikim ogorčenjem sem zavrnil hudobno ponudbo, ker nisem hotel, da bi prišel sin v sramoto, kakor je prišel v njo oče na Visokem. Videl sem, da je bila ta družba tu pred mano popačena, malopridna in božji službi nevarna.

Hlapec Lukež se je iznova oglasil: «Nekdaj si s platnom kupčevala.»

Pobahala se je:

«Kupčujem še tudi. Od tega živim sebe in vnukinjo-siroto, ki mi je edina tolažba v starosti.»

Porogljivo je nadaljevala:

«Pa nisem tako nespametna, da bi nosila platno po gorah ali pa še celo denar, s katerim ga plačujem. Pasaverica je poštena in Pasaverico pozna vse pogorje. Vsa moja trgovina gre skozi roke Jeromna Oblaka iz Žirov. Kar sem kupila, prineso ljudje v Loko, kadar pride Oblak tja s svojim tovorom. Ta prevzame in plača, ker so moji denarji vši pri njem založeni. Potem mi pa stovori blago do Donave, do nemškega Pasava. Oj ne, nisem taka kravica, da bi denar po teh gozdovih s sabo vlačila!» Tu je zmagonosno pogledala mlajši svoji tovarišici, katerima se je kar videlo, kako pazljivo vlečeta vase njene besede.

Tedaj se je prebudila škakalka, Spela Ocepkovka. Nekam kalno je pogledala okrog sebe vzela v roko leseno skledico, si natočila vanjo vode ter jo izpila.

Ciganka jo je radovedno vprašala:

«Kaj je bilo?»

Slabe volje je odgovorila Spela:

«Kaj naj bi bilo? Nič ni bilo! Noge me bolé in hudo žejo imam, — to je vse.»

Nato je govorila sama sebi:

«Bog ni več z nami, Bog nas je zapustil in obljubljena dežela je ostala za nami! Iskati mi bo zemlje, v katero naj bi se pogreznila. — Nekdaj, ko si ska kala, ko si plesala, da so ti kosti pokale, in ko nisi na drugega mislila kot na ljubega Jezusa, se ti je, če si od plesa omedlela in ležala na zemlji, ljubi ta Jezus vselej prikazal. Sedel je na zlatih oblakih in okrog njega so sedeli srebrni angelci. Gospod pa nam je govoril: ‚Tukaj mora stati moj tempelj!' In kako smo jih postavljali, tempeljne! Sto in več smo jih postavili, dokler niso prišli ti peklenski služabniki, ti hudobni škofje, ter nam upepelili streho za streho. Da bi jih dal ljubi Jezus na sodni dan do krvi bičati! Ko so bili požgani tempeljni, izostal je ljubi naš Jezus in nikdar več se nam ne prikaže. Hov! Hov!»

Zalostna je bila in zajokala je:

«Kako naj potemtakem uboga ženska živi? Pobiram sicer za Mekinje in gospa mati mi je dala pismo z velikim pečatom. Ali nikdo nič ne da. Ti kraji so trdi in usmiljenja ne poznajo. Na Kras pojdem — tam živé še dobri ljudje.»

Tu jo je hlapec Lukež nekoliko podražil:

«Ko so ti prodali moža benečanski Rebeki, ti je vendar še nekaj ostalo? Nikar se ne delaj, gotovo imaš všitih še nekaj cekinov!»

Pozneje mi je Lukež razložil, da je bil Spele Ocepkove mož obsojen v dolgoletne zapore in da so ga visoki stanovi, ki vse modro premislijo, prodali za trideset dukatov benečanski republiki. Ta ga je z verigami prikovala na galero, da je moral goniti težka vesla. Tako je nastal dvojen blagoslov: hudodelec je moral delati, nedolžni rodbini pa se je izplačalo, kolikor niso vzeli visoki stanovi od tistih dukatov. Res malo je dežel, kjer bi tako skrbeli za prebivalce, kakor skrbe za nas kranjski stanovi, katerim ne odide nebeško plačilo!

Ali nebeški dukati so Ocepkovo grdo razkačili.

«Ti pes ti!» je vpila. «Ti lajaš name, ko ti vendar nisem nič naredila! Ti garjavi pes ti! Stara sem, pa upam, da vendar še doživim, ko te povlečejo na Gavžnik, da te obesijo! Ce Bog da, ti prej še odsekajo roko in odrežejo tvoj hudičevi jezik!»

Lukež je postal bled pri vpitju čarovnice. Nekako zamolklo je odgovoril:

«Le kriči, nič se te ne bojim, hudičeva mati! Kadar pogineš, že poskrbimo, da te s kolom prebodemo, prej ko te zakopljemo za plot! Potem pa glej, kako boš uhajala iz groba, ti ostudna coprnica!»

«Prej kot misliš,» se je togotila Spela, «te bodo žrli črvi, veliki, beli črvi, ker si se lotil dekle pravega Boga!»

Nadaljevanje sledi

UREDNISTVO: ULICA MONTECCHI, št. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska št. 73-38
OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18 - Tel. 29-477. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir.
Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO. — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 11-32 - Koper, ul. Battisti 301a-I, Tel. 70.
NAROCNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; cona B: izvod 3, mesečno 70 din; FLRJ: izvod 4.50, mesečno 100 din.
Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo t